

ADAVANE!

Oficala organo di la Ido-Societo Hispana

Novembro - decembro 2005 - idosocietohispana@yahoogroups.com - numero 12

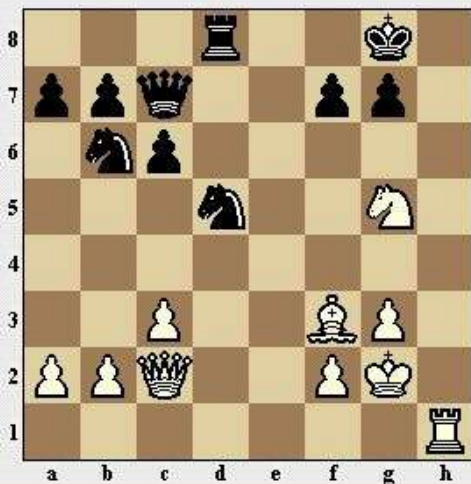
Pinochio

Triesma parto

Pedro García Cabrera e Carlo Collodi

Shako-ludo

La nova muzikala merkato

La mezepokala kokuarto

Adavane!

Adavane ! Numero 12, novembro - decembro 2005. Editita en Hispania. Gratuita revuo. Adavane! esas oficala organo di la Ido - Societo Hispana (adreso postala di la societo: Claveles 6, E-24400 Ponferrada, Hispania; interretala adreso di la societo: idosocietohispana@yahoogroups.com). Redakteri: La Direktanta Komitato di la Ido-Societo Hispana ed altra kunlaboranti internaciona. Editas: Editerio Krayono.

Adavane! nulakaze responsas pri la opinioni da artiklo-skribisti nek pri la verdicemeso di la texto di la artikli publikigita, ma sua autoro, qua oblige signatas singla artiklo sendita da lu por publikigo. Nula artiklo anonima publikigesos en Adavane!

Kunlaborez

Kunlaborez per sendar artikli en Ido, od en la Hispana pri Idala temi, a la Internet-ala postobuxo: idosocietohispana@yahoogroups.com . Adavane! havos irgakaze la yuro publikigar la sendita artikli o ne publikigar oli. Adavane! esas gratuita revuo, do Adavane! nulakaze pagos por artikli o verki sendita por publikigo, nam irgu ya acceptas sendar oli gratuite. Anke la redakteri multe prizus vua kritiki e sugestii.

Idala ret-pagini da Hispaniani

<http://es.geocities.com/kanaria1973>

<http://es.geocities.com/krayono>

<http://es.geocities.com/lamashino>

<http://usuarios.lycos.es/novajeti>

da Adrián Pastrana, ISH-ano.

da Fernando Tejón, ISH-ano.

da José Miguel López, ISH-ano.

da Antonio Padilla, ISH-ano.

Publikaji

“Publikaji” (www.publikaji.tk) esas ret-pagino di la Ido-Societo Hispana. Voluntez enirar olu por trovar gratuita edituri: Adavane!, Kuriero Internaciona; podkasti che Radio-Idia Internaciona; pdf-libri, Ido-kursi, dicionari, gramatiki, e c.

Kartuno

Kartuno-texto insertita da Fernando Tejón, ISH-ano.

Kontenajo di la numero 12

Adavane.....	2
Kunlaborez.....	2
Idala pagini da Hispaniani	2
Publikaji	2
Kartuno.....	2
La nova muzikala merkato.....	4
Biografio di Pedro García Cabrera.....	7
Carlo Collodi.....	9
La mezepokala koquarto.....	11
Literaturo	13
1. Prediko da Nasreddin.....	13
2. Poemo da Pedro García Cabrera.....	14
3. Pinochio.....	15
Reklamo.....	58
Gramatiko.....	59
Glit-kalkulilo Faber-Castell 2/83N Novo-Duplex.....	63
Ludeyo.....	64
1. Shako-Ludo.....	64
2. Sudoku.....	65
3. La papera kavaletto.....	66
Kartuno: Mortadelo e Filemono.....	67
Horoskopo.....	68
Averto lektenda pri la auro-ro-yuri.....	69
Adio!.....	69

La nova muzikala merkato

La mondo di la muzikala merkato vivas stranja epoko. Ica industrio til nun duktesis da granda kompanii qui direktabas la vendi segun sua voli. La stando esis tale dum plura yardeki. Ma la aparado di nova teknologii dijitala ula yari ante nun minacis la monopolo di ita granda kompanii. Hodie, irga komprebla kompakta disko esas facile kopiebla, ma kad ico esos la fino dil muzikala industrio ? La kompanii pri diski sendubite ganas min multa pekunio kam antee, ma tamen, la muziko nun esas acesebla da irgu. Ma ico ne esos la fino dil komerco, ma chanjo di maniero por vendar muziko. Simple, la pekunio ne esas trovebla en la muziko ipsa, ulo quan la granda kompanii nulkaze volas acceptor.

- *La antea stando*

Ante la aparado di la interreto, la vendo di muziko esabas facila komercado por la granda kompanii pri diski. Sempre existis nelegala kopiuri, ma pro olua mikra qualeso, nultempe la muzikala merkato minacesis. Omna ni uzis la anciena kaseti por askoltar muziko. Kande ni komprabas nova kaseto, olua qualeso esabas adequata, ma per singla askolto, la sono degradesabas.

Agar kopiuro di kaseto esabas facila tasko. Simple onu bezonas la necesa aparato, facile obtenebla ed chipa vakua kaseto por kopiar la kontenajo dil autentika kaseto. Ica nelegala kopiuri ne jenis tro multe ad la granda kompanii pro ke la qualeso dil kopiuro esabas tre mikra. Se ulu tre prizabas la muziko, finale, lu komprabas la autentika kaseto, ed la kompanii ricevabas sua dezirata pekunio.

Tradicionale, la muziko anke distributesis per altra populara sistemo, la diski ek vinilo. La difuzo di ica diski esis grandega, ed mem hodie, uli preferas uzar ica vinila diski kam la moderna kompakta diski (KD). Multi asertas ke la unesma askolti di vinila disko esas plu bona kam irga askolto di KD, ed do, li ankore kompras ica sorto di diski. Ma ula yari ante nun, la kopiuro di vinila disko, malgre lu esabas plu bona kam kopio de kaseto, sufris la sama problemo: La degrado ed la mikra qualeso.

Ye la mezala 80-yardeko, komencis distributar nova formato, la kompakta disko. Ol signifika la arivo di la dijitala epoko ad la muziko. La qualeso dil sono sempre esabas egala, sen dependar ye la nombro di askolti dil kontenajo. Kopiar kompakta diski ad kaseto esas tam facila kam kopiar vinila disko. Ma la kopiuri ad kasete nultempe jenis a la granda kompanii pri diski. La qualeso sempre diminutabas singlakopie.

La autentika problemo por la kompanii arivis kande la teknologio lasis agar identa kopiuro di kompakta disko. Per singla kopio, la rezulto ne perdas qualeso. La kopiuri sempre sonos bone, ed mem, la kopiuri di la kopiuri sempre konservas la bona sono. En ica stando, la vendi di diski komencis diminutar.

- La perdo di parto dil merkato

Reale, la iraco da la kompanii ne venas de la posibleso por kopiar la kompakta diski. La problemo por li esas la granda difuzo quan pokope la nelegala kopiuri atingas. Nuntempe, en multa landi esas trovebla chipa kopiuri di kompakta diski en la sulo di irga strado, ed la sono dil imituri esas bona. Ico ya esas nelegala rivalo por la granda kompanii, qui nultempe havis konkurenco por vendar sua chera produkti. Ula yari ante nun, multi cesis komprar autentika diski pro la granda preco qua ja atingabas, ma la vendo di ica falsa kopiuri, plugravigis la stando dil merkato.

Altra nova problemo por la granda kompanii esas la disdono di muzikala arkivi da la kompranti per la interretala P2P-reti. La muzikala industrio nultempe komprenis pro quo la kompranti disdonas la muziko po nulo, ma reale, nuntempe, per la P2P-reti esas trovebla preske irga kansono gratuite.

La reakto di la granda kompanii esis protektar sua profitoza komercado per minaci ed judicii ad la disdonanti. Ma ica disdonanti anke esas la chefa kompranti di muziko ed do, la unika suceso di ica agi esas jenar pluse ad la kompranti di legala muziko. Tale, la problemo plumaleskas pro ke la publika imajo dil muzikala kompanii esas tre mala.

Fakte, multa nova bandi aktuale preferas altra moyeni por konocigar su, exemple, la interreto. Existas multa muzikisti qui adkargas sua muziko ad la interreto por ke irgu povas deskargar ed askoltar ol. Tale, la bandi obtenas gratuita distributo di sua exemplala verki, ed la publiko povas konocar li. Ka vu pensas ke ica sorto di muziko havas mikra qualeso ? Voluntez vizitar <http://www.magnatune.com> ed forsan vu surprizesos.

- La batalio pro la muzikala vendi

Ma kad ica stando divenos la fino dil muzikala komercado ? Forsan, ica stando divenos la fino di ica maniero por vendar muziko, ma nultempe ol esos la fino dil afero. Tote kontree. La nova ed chipa aceso ad la muziko atraktis multa nova diletanti qui forsan ne gastas tro multa pekunio ad diski, ma ya asistas ad koncerti, kompras kamizeti pri famoza bandi, ed generale kompras ito quan la angla-parolanti nomesas per tre populara vorto, "merchandising".

Ultre, ne esas motivo por pensor ke omni prizas kopiar nelegala muziko. Ne esas dubito pri pensar ke la muzikisti mustas recevar pekunio pro sua laboro. Simple, multi ne plus volas pagar ad la granda kompanii. La sento da ica publiko esas ke oli ja "furtis" suficanta pekunio dil kompranti dum tro multa tempo ed li preferas komprar la muziko nun altramaniere, exemple per legala deskargi per la interreto.

La maxim nova sistemo por vendar muziko esas per interretala butiki, exemple iTunes da Apple (<http://www.apple.com/itunes/>). La kompanio de Cupertino montras konstante a la muzikala kompanii quale vendar muziko legale hodie. iTunes vendas plu kam miliono de kansoni singladie po 99 centimi.

Do, la problemo ne esas ke iti qui diletas muziko esas "pirati" (Quale popolare en Hispania nomizesis ad la kopianti di muziko). Ya existas uli qui nultempe kompros nek kompakta disko nek legala mp3-arkivo, ma la komercado pri la muziko ne esas mortinta. Esas ankore maniero por ganor pekunio, multa pekunio, ma forsan olu ne esas la kustumala vendo di diski.

La konsequo esas ke ni nuntempe vivas batalio por ganar la muzikala vendi. En latero dil kombato esas la granda muzikala kompanii, qui preferas negar la existo di la interreto ed nova teknologii kom vendeyo, ed pensor ke li sempre duktos la merkato. La rivalo esas la propra kompranti, qui preferas komprar muziko plu chipe per la interreto, od mem deskargar gratuite la kansoni ed spensar la pekunio por diski en koncerti ed altra relatanta produkturi.

- Quo esos la futuro dil muziko ?

Nulu savas quale la futuro esos, ma ya ni povas opinionar quale lu esos pos observar la stando dil muzikala merkato. Hodie, aspektas ke la nelegala kopio di muziko esas desfacile haltigebla. Singladie aparas nova sistemi kontre kopiuri, ma ol ne sucesas. Ma kad desaparos la profesionala muziko ?

Reale aspektas ke ico ne eventos. La vendo di diski ja ne esas la grandega afero qua esis antee, ma ankore onu trovas ekonomiala profito en ita mondo. La komerco reale fiteskas pokope a la nova merkato. Ica tempo esos desfacila ed forsan multa kompanii ed disk-butiki regretinde klozos sua pordi, ma pos ula yari, ni kustumale kompros muziko per interreto, ed altra sorto di kompanii recevos ica benefico. Ed mem ni ne kompros interretale nur. En ula landi, la drinkaji-mashini ja vendas muziko. Ni konektos USB-memorilo ad la mashino ed olu kopios ibe la dezirata kansono po un euro.

Ma la facila aceso ad la muziko, per legala od nelegala moyeni, irigos ad multi a koncerti, ed ad la kompro di artikli relantanta la muziko. Kad skarsa ekonomiala afero ? Nulkaze. Altrafoye, la kompanio Apple rapide lernis quale ganar pekunio per muziko sen vendar muziko. Li ja vendis la 75% dil totala merkato pri mp3-sonigili (iPod) en ocidento, ed singla mikra aparato kuestas inter 200 ed 300 euri, tre profitoza benefico. Preske omna nelegala deskargi di muziko de la interreto esas per mp3-formato, ed ya la deskarganti bezonas aparato por sonigar li. Forsan ito esas la futuro, ganar pekunio per la muziko sen vendar sola disko.

Artiklo da Antonio Padilla, ISH-ano.

Biografio di Pedro García Cabrera

Pedro García Cabrera naskis en Vallehermoso, La Gomera (Kanarii Insuli) , la 19ma di agosto di 1905 ed il mortis en Tenerife en 1981. Evante nur sep yari il livas sua naskala insulo kune sua familio, por enmenajar a Sevilla, adube sua patro, qua esas docisto, esas destinata. Pose il retrovenis definitive a Tenerife.

Il parstudias la bachelero e skribeskas en la jurnalno "La Gaceta de Tenerife". Pose il laboreskas kom redaktisto en la revuo "Hespérides". Ilua libro "Líquenes" (*Likeni*)(1928) inicias sua poetala verko. Il esas un ek la fondisti, en 1930, di la revuo "Cartones", di efemera ma signifika existo por la Kanaria indijena movimento, ed anke di "Gaceta de Arte" (1932-1936), tante reprezentiva di un ek la maxim brilanta artistala movimento. Il kunlaboros en tala revuo per sua poemi ed esayi.

En 1934 publikigas en ca revuo sua verko "Transparencias fugadas" (*Fugita transparenti*), fundamentalajo en la poetala surrealismo en Kanarii.

En ca tendenco il skribas "Dársena con despertadores" (*Doko kun vekigili*) (1936), ke publikigis en 1980 la revuo "Papeles invertidos".

Komencante la civila milito, pro sua socialista idei, il esas deportata a Villa Cisneros, de ube il fugas, ma lor la fino dil milito il esas enkarcerigata, esante liberigata en 1946. Retrovenante a Tenerife, il atingas burokratala ofico e skribas plura verki qui restos ne-editita til la publikigo di sua "Obras Completas" (*Kompleta Verkaro*), en 1987: "La rodilla en el agua" (*La genuo en l' aquo*) (1934-35), "Los senos de tinta" (*La sini de inko*) (1934), "Entre la guerra y tú" (*Inter. La milito e tu*) (1936-39), "Romancero cautivo" (*Nelibera romanaro*) (1936-40), "La arena y la intimidación" (*La sablo e la intimeso*) (1980), "Hombros de ausencia" (*Shultri di absenteso*) (1942-44) e "Viaje al interior de tu voz" (*Voyajo a l'internajo di tua voco*) (1944-46). Fine, en 1951, il publikigas "Día de alondras" (*Dii di alaudi*) ed en 1959 "La esperanza me mantiene" (*L'espero sustenas me*) amba en Santa Cruz de Tenerife, ube, segun la kritikisto esas klemata la geografiala e metafizikala kondiciono dil insulala homo.

Pos longa intervalo, Pedro García Cabrera konocigas en la Kanarii insuli libro-serio qui konsakras ad ilu kom la maxim diversa e reprezentiva de la poezio de la insuli dum ca yari: "Vuelta a la isla" (*Retroveno al insulo*) (1968), "Hora punta del hombre" (*Precipua horo dil homo*) (1969), "Las islas en que vivo" (*La insulo ube me habitas*) (1971), "Elegías muertas de hambre" (*Hungreganta elegii*) (1975), "Ojos que no ven" (*Nevidiva okuli*) (1977), e "Hacia la libertad" (*A la libereso*) (1978), ilustrata kun radiruri di Jesús Ortiz.

Kom PSOE-ano (PSOE: Hispana Laboristo Socialista Partiso), en 1931 konkurencis en municipala elekti en la koaliso republikana-socialista olqua revokis a Borbonala majoritato. Ilua politikala aktiveso esas intensa: il esas viceparolanto dil socialista partiso en la komonala konsilantaro de Santa Cruz de Tenerife, ed anke en la kanonikaro de Tenerife; il direktas la revuo "El Socialista" (*La socialista*).

Kune altra republican politiki, Pedro García Cabrera esas arestata la 18ma di julio di 1936 ed enkarcerigata. La 19ma di agosto esas deportata kun triadek e sep kompani pluse, al militala kaptiti-kampeyo de Villa Cisneros, en la Sahara. En la monato di marto di 1937 atingas eskapar a Dakar.

De ibe il iras a Marsella, de ube il voyajas a Hispania per fervoyo. Lore il skribis: Chanjar, en nur poka hori, de un teritorio qua esas en paco ad altra en milito esis terorigiva; ni livabis dope pacema lando, e nun ni renkontras ni kun la milito-traci: bombardita stacioni, destruktita vilaji, personi hungranta e rabioza... Ito esis la nokto, la dezoleso, la kaoso.

Il unionesas a la republikana armeo, en la fronto de Andaluzia, en ube il membrasas a la servo di militala inteligenteso. Nokto, kande il retrovenas per furgono de komiso de Andújar til Jaén, la veturo shokas, en sama nivelala pasilo, kontre treno plenigata de vunditi, mortante quar ek ilua kompani. Il domajesas serioza bruluri en la gambi; il esas enirata en la civila hospitalo de Jaén y pose enkarcerigata til 1946.

Il habitas, de ca dato, Santa Cruz de Tenerife, dedikata a sua familio, amiki ed a sua literaturala kreado. Il mortas en 1981 en Tenerife.

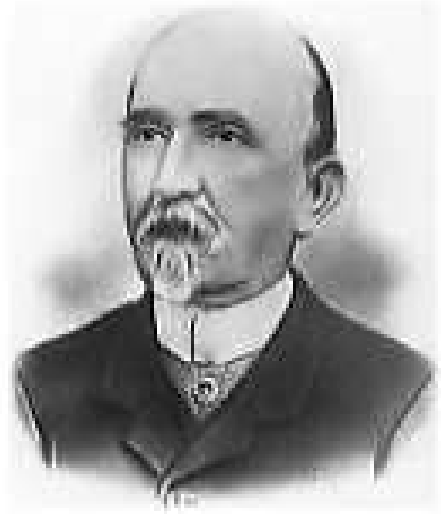
Por lektar pluse: <http://www.fundacionpedrogarciacabrera.com/>

Artiklo da Adrián Pastrana, ISH-ano.

En la fako "Literaturo" di ta numero di Adavane!, esas mikra poemo pro lua poka versi, ma granda pro lua expresiveso, da Pedro García Cabrera. La originala poemo esas lektelebla en la Hispana, ed anke esas lektelebla da vi olua "tradukuro" a nia komuna linguo internaciona Ido.

Carlo Collodi

La vera patro di Pinocchio ne esas la olda karpentisto Jepeto ma Carlo Collodi. Lu naskis en Firenze, ye la 24ma di novembro 1826. Lua matro, Angelina Orzali, malgre ke esis skol-docistino, laboris kom servistino en la hemo di la familio Garzoni Venturi en la vilajo Collodi, e pose elu laboris en la hemo di la richa familio Ginori en Firenze. La patro di Carlo Collodi esis Domenico Lorenzini, qua laboris kom koquisto en la hemo di la markezi Ginori.

Carlo esis la seniora filio di Angelina e Domenico, qui genitis dek filii; desfortunoze sis filii mortis dum la puereso. Carlo asistas la primara skolo en Collodi. Malgre ke lua karaktero sempre esis vivoza, intranquila e rebela, lu studias en seminario en Val d'Elsa, e pose che Eskulapii en Firenze. Pose, dum lua vivo, lu plurichigis lua savo literaturala, linguala e muzikala danke lua frequa voyaji e renkontri intelektuala.

Kande lu evis duadek yari, lu plubonigis la katalogo di importanta librerio en Firenze per insertar detaloza libri-recensuri, e komencis redaktar artikli por la importanta jurnaloz muzikala *L'Italia musicale*. Balde lu divenis famoza jurnalisto, e kunlaboris en plura jurnali Italiana. Lu ipsa fondis la satirema jurnaloz *Il Lampione* (La lanterno) por "lumizar ti qui eniris la tenebri", desfortunoze la censuro ne plus permis olua publikigo depos la sedicii en 1848. Carlo Collodi ne plus povis redaktar politikala revui, do lu kunlaboris en la revuo teatrala *Scaramuccia*.

En 1856 lu uzis unesmafoye la nomo Collodi vice lua familiala nomo Lorenzini, depos ta yaro lu sempre signatis lua verki per Carlo Collodi. Collodi esas la nomo di vilajo qua esas adweste de Firenze; en ta vilajo naskis lua matro Angelina, ed ilu ipsa lojis en ta vilajo dum lua puereso. En ta yaro lu kreis ula verki teatrala e la romano *In vapore*.

Depos 1875 lu komencis krear literaturaji por pueri. Unesme lu publikigis en 1876 *I racconti delle fate*, ecelanta tradukuri de Franca feino-rakonti da Perrault, Madame Leprince de Beaumont e Madame d'Aulnoy. Pose lu publikigis plusa libri por la primara skolo. Ta stilo literaturala instruktiva esis komuna en lua epoko, ma ilua verki sempre esis originala de la vido punto stilala e linguala. Verki da lu esis: *Giannettino*, *Minuzzolo*, *L'abbaco di Giannettino*, *La grammatica di Giannettino*, *Il viaggio per l'Italia di Giannettino*, *La lanterna magica di Giannettino* e *Minuzzolo*.

En 1881 lu kunlaboreskis en la jurnalno por pueri *Giornale per i Bambini*. En la unesma numero di ta jurnalno, ye la sepesma di julio, publikigesis la unesma chapitro di *Storia di un burattino*. Ta rakonto publikigesis chapitrope dum du yari, ed olu esis ecelanta exemplo di kunlaboro inter la yuna lekteri e la skribisto Carlo Collodi. Lor lektir la lasta chapitro publikigita, la pueri sendis perposte a Carlo Collodi questioni e sugestis pri la ligna heroo di la rakonteto, to esas, Pinochio. Exemple, en la fino di chapitro la pupeo pendigesis de brancho di arboro. NemEDIATE la lekteri protestis kontre ta desfelica fino di la pupeo. La editero, sioro Ferdinando Martini, devis pacigar la yuna lekteri per promisar a li publikigar nova chapitri di la rakonto; samatempe lu pregis ta nova chapitri a Carlo Collodi, intence durigar la rakonto e felicigar la lektaro. En la numero di *Giornale per i Bambini* publikigita ye la 10ma di decembro 1881, la editero skribis: "Sioro Collodi savigis da me per letro, ke lua amiko Pinochio ankore esas vivanta, do lu povos rakontar a ni plusa aventuri di la pupeo". Certe to ne esis surprizo, ligna pupeo, e Pinochio esis tala, havas la osti tre harda, do desfacile onu povos enirigar lu la tenebroza mondo.

La kompleta verko, kun la titulo *La avventure di Pinocchio* publikigesis en 1883 da la editero Felice Paggi, en Firenze. NemEDIATE la suceso e la famo arivis, en Italia, ma anke en altra landi. Ta rakonto da Carlo Collodi esis tote diferanta kam la cetera verki por pueri, olqui til lore simple intencis esar edukiva. Pinochio ruptis ta tradicionala rakonti edukiva; la senshameso di la ligna pupeo, lua fantazioza aventuri, ma samatempe lua emoceso, esis novajo en la literaturo por pueri. Inkluze onu kelke kritikis la finala chapitro ube la pupeo transformesas a puero, pro ke olu esas kelke artificosa, tote diferanta kam la stilo di la cetera chapitri. Kande onu questionis a Carlo Collodi pri to, lu simple respondis: "Forsan esas tala, ma me ne memoras finir la rakonto tale". Ka la finala chapitro redaktesis da la editero, sioro Paggi, qua kustumale publikigis libri kun etikala konkluzo? Irgakaze, ka to vere importas?

Anke en la jurnalno *Giornale per i Bambini*, Collodi publikigis altra rakonteti, di qui maxim importanta esis *Pipi, o lo scimmiettino color di rosa* olqua esis ironioza sequantajo di Pinochio. Ta rakonteto ed altra plusa publikigesis en la libro *Storie allegre* en 1887.

Carlo Collodi subite mortis ye la duadek e sisesma di oktobro 1890 en Firenze. Lor lua morto onu valorizis lua laboro kom jurnalisto e lua libri skolala, ma pokope lua chefa verko Pinochio tote eklipsis lua cetera verki. Desfortunoze Collodi mortis ante juar la enorma suceso di lua verko Pinochio. Ma nur mortis lua korpo qua enterigesis en la tombeyo monumentalala di San Miniato al Monte, nam Carlo Collodi esas tam nemortiva kam lua senshama, ma tenera, ligna pupeo Pinochio.

Artiklo da Fernando Tejón, ISH-ano.

La mezepokala koquarto

La nutrado lore esis simpla, sana e robusta. Tamen mankis la terpomi e la tomati tante prizata niatempe same kam kremo, sukro e diversa exotika produkturi qui esas tote komuna por nia samtempani.

Quon li manjis ?

Quala ingrediendi aparis maxim ofte sur la tabli dii korti feudala? Avan omno, vildo, nam la nobeli tre prizis chasado. Ma anke la maxim bona produkturi di lia farmi: pulthro-karno , bovo-karno, ovi, lakto e laktaji... Altralatere, omni, en ta tempo, konsumis multa cereali to esas plu precize dicite hordeo, saraceno, frumento, milieto e spelto.

La legumi lore esis tre diversa e nombroza (multa ek li cetere esas desaparinta), ma kelka manjesis plu volunte kam altri, nome fabi e lensi, kauli, poreli, onyoni artichoki, beti, karduni, celerii, spinati, latugi, cikorii, fungi dil foresti, e preske omna radiki (bet-ravi, karoti, napi, pastinaki e.c.).

Maxim ofte la frukti uzesis quale la legumi, to esas, koquita kom akompanajo di karni o kun tolero oli trovesis en pasteti.

Inter le maxim konsumita, ni mencionez la kastani, la pruni, la pomi, la quingi, la piri, la persiki, la mispeli, la alberchigi* (ancestri dil abrikoti) e multa beri e reda frukteti (qui esis forsan le nura manjesar kruda akompanata exemple per kaprino-lakto).

Onu drinkis vino, antiqua biro, biro, cidro, aquo e brandio, ma singla ek ta liquidi uzesis abundante en la koquarto same kam la vinagro, la vinagro di mielo, la mosto di vitbero, la animalal grasi, la mielo ed omnasorta kondimentanti e herbori di qui la listo departas de la jinjero por irar til la kariofilo ed inkluzanta la petroselo, la cerfolio, l'estragono, la timiano, la rosmarino, la lauro, la salvio, la kardamomo, la juniper-bero, la muskado, la pipro, la cinamo, la papriko, la mustardo, la kukombreti, e kompreneble salo...

Supi e potedi

E quon onu preparis kun omno ito? Supi e potedi, to esas omno quo koquesis en potio; pultri quin on farsizis abundante, indutis per mielo, koquis che spiso e quin onu "rivestizis" per la plumi pos koquado; frikasuri qui esis granda pladegi konsistanta generale ek plura peci de vildo prizentata kun maroni e abundante arozita per sauci

komplikita galeti e pasteti de frukti, de legumi o de karni e fine saladi kun prodigado e qui arozesis nur per kelka vinagro...

Koncerne la vazaro, olu ne konsistis ek mult utensili. Admaxime la lokala sinioro utiligis pladego por manjar e gobleto o kupego por drinkar, ma la kunmanjanti metis tote simple la nutrajo sur granda peco de pano di qua la pasto esis densa e transmisis l'uni a l'altri la krucho o l'eskudelo por drinkar direte ek olu (ed ico agesis min multe pro sparemo kam pro la timo venenagesar da onua vicino).

Esas evidenta lore ke on manjis solida dishi per la fingri, e ke mem la bulioni konsumessis nur tre desofte per kuliero, ma, plu freque, ek l'eskudelo ipsa. La uzado dil kultelo kontree esis multe plu multe difuzata! Tandem ne esis tablo. Onu pozis tote simple, sur du tresti, ligna panelo quan onu parkovris per tablo-tuko.

E tale onu manjis, cetere, ne sen politeso, quale onu kredas tro ofte niatempe, ma tamen en atmosfero di varma amikeso, lumizita per la bela flami acensanta ek la herdo e per kelka torchi di qui la lumo vacilis o per timida kandeli.

Mezepokal recepto galetto ek muleto di lseult

La galetto ek muleto kun mielo darfas prizentesar ye la fino dil repasto same bone kam ye irga altra instanto. Onu preparas olu kun ducent e kinadek grammi de farino ek milio quan onu dilutas kun kelketa salo e pinchedo de hefo en lakto ed un ovo, til obtenar kohero poke dika. Onu pose lasas repozar dum du hori ed onu preparas en granda padelo oleizita du galeti bone bakita inter olqui onu jacigos strato de mola mielo. Prizentez varma.

Do, kara lekteri, se lo plezas a vi, vi nun povas manjar e juar mezepokala kuko.

***Artiklo da Genevieve Maillant,
tradukita ad Ido da Jean Martignon.***

Literaturo

1 - Prediko da Nasreddin

Sri Idisti: *Wo das Auge nicht sehen will, helfen weder Licht noch Brill'.*

Olim Nasreddin invitesis por predikar a kongregacionani. De la katedro lu questionis l'asistantaro: Ka vi hazarde savas to quon me esas predikonta?

"No!" li respondis. "Ta'kaze," dicitis Nasreddin "bezonesas tro longa tempo por explikor e satisfacor vi." E lu retro'iris ad'heme sen predikar vane.

Yel nexta dio lu ri'invitesis dal sama kongregaciono. De la katedro lu ya facis la sama questiono: Ka vi havas la savo di to quon me predikos a vi?

"Yes!" klamis la populo, ca'tempe decidinta ne lasar Nasreddin irge fugar de sua devo. "Ta'kaze," dicitis Nasreddin "Me ne bezonas repetar to quon vi ja savas." E lu retro'iris ad'heme sen predikar la mesajo por la savanti.

Yel triesma dio la kongregaciono persistente invitis Nasreddin a su ipsa. Lore anke Nasreddin persistente facis la sama questiono a l'askoltontaro. Tamen la kongregacionani esis sua'latere pronta akular Nasreddin dicante: "Kelki de ni ne savas ed l'altri savas tua mesajo. Quon tu mustas facar?"

"Ta'kaze," a la populo dicitis Nasreddin kun moketanta rideto sur sua labii "lasez ti qui savas hike predikar sua mesajo a ti qui ne savas inter vi!"

E Moyshe Yehuda HOCHFELD questionis Sro Koudou la Zen-mastro sen'hema pri ca anke enigmatoza rakonteto de Sufismo. E la mastro ridegis pos audir la rankonteto' ed respondis a Moyshe, qua sua'latere ne trovis la signifiko:

Moyshe, onu ne darfas komprenar ca rakonteto til ke lu pasabos l'etapi di shou3-po4-li2. E pos ke lu atingos l'ek'ireyo final di li2, lu komprenos.

Semblas a me ke Nasreddin ne prizas fatodicisti quala kartomanciisto edc. dum ke en la mondo abundas omna'speca savisti qui pre'dicas la futuro dil populo, qui ne savas e ma deziras savar sua fato o destino por la futuro.

Tamen la homo ne darfas savar sua futuro, pro ke la vivo originale en sua esenco esas granda sekreto ed onu ne povas sondar la profundeso dil vivo. Kande la homo esforcas savar sua futuro, lu perdas la posibleso dil vivo. Onu devas renkontror sua futuro sen irga pre'judiki, se lu deziras lernar la sekreto dil vivo por trovar la vera signifiko e posibleso di sua vivo.

Ed onu tote ne bezonas savar sua futuro por atingar sua nirvaneso, pro ke la fato di homo sempre e violentoze chanjas segun lua disto al nirvaneso.

Artiklo da Bebson Y. Takata.

2 - Poemo da Pedro García Cabrera

Tradukar poemo esas fakte violacar la anmo di lua autoro; yen do ne du tradukuri da me de poemo da sioro García Cabrera ma simple mea Idala vido-punto kelke trahizanta¹ de ta poemo. Juez la originala poemo e pose lektez le mea.

Pesadilla (de "Entre cuatro paredes", 1968) ²

Una noche la puerta fue golpeada...
y rostros armados de centellas
violaron el pudor de sus entrañas...
Todo patas arriba,
blancas de miedo las paredes,
horrorizado el silencio de los espejos...
Cuando al día siguiente mi madre hizo la casa
sus brazos no podían barrer tanta tristeza.

Simpla tradukuro: *Deliro (ek "En quar parieti", 1968)*

Ye la nokto la pordo frapesis...
e vizaji armizita per fulmini
violacis la pudoro di lua intimaji...
Omno devastita,
blanka la parieti pro pavoro
hororigita la silenco di la speguli...
Kande ye la sequanta dio, mea matro netigeskis la hemo
elua brakii ne povis balayar tanta tristeso.

Personala tradukuro: *Deliro (ek "En quar parieti", 1968)*

Yel nokto frapesis la pord...
e, per fulmini, vizaji armizit
violacis di lua intimaji la pudor...
Omno devastit,
blanka parieti pro pavor,
di la speguli la silenco hororigit...
Kande yel dio sequant
mea matro la hemon netigesk,
elua brakii n' esis sucesant
balayar tanta tristees.

(1) Traduttore traduttore.

(2) De 1939 til 1975 la fashista diktatoro Francisco Franco guvernis Hispania.

Artiklo da Fernando Tejón, ISH-ano.

3 - Pinochio

Yen la triesma, e lasta, parto di la famoza verko da Carlo Collodi "Pinocchio, storia di un burattino" en la linguo internaciona Ido. Me esperas ke mea amatora tradukuri esez lektinda da ula samideano. Certe esas erori en mea tradukuri, sempre esas erori en irga verko, ma en tradukuro sempre esas plusa erori. Me nun ne parolas a vi, kara lekteri, pri skrib-erori, oli esas facile korektigebla, ma pri altra tote diferanta erori pro lua origino. Unesme esas la erori pro ne bone savar la diferanta nuanci inter simila vorti, yen pro quo onu povas uzar vorto qua permisos komprenar la frazo, malgre ke ta vorto ne esas la maxim apta. Duesme tradukar de irga linguo ad altra esas desfacila pro ke onu devas ne perdar to quon intencis montrar a la lektaro la autoro per lua verko. Ma quon intencis la autoro? Fortunoze la originala verko "Pinochio" esis en la Italiana linguo, olqua fortuneze ne esas tre diferanta kam la Hispana linguo, do me esperas ne tro multe erorir tarelate. Voluntez savigar da me la erori quin vi deskovros en la tradukuro dum la lektado, ton sincere me gratuidos.

Nun me rijuntos la tri parti di "Pinochio". Pos nova korektigo (nulatempe un plusa korektigo esas neutila) me publikigos la kompleta verko da Carlo Collodi en Internet kom pdf- e html-dokumento; tale irga persono povos trovar ta nemortiva verko en Internet, e forsan hazarde persono eniros ta ret-pagino e tale lu trovos trezoro, quala trezoro? evidente nia linguo Ido. Kad olu ne esas trezoro?

Me ne plus tedas vi per ta artiklo, lektez la triesma parto di "Pinochio", e juez la aventuri di ta ligna pupeo qua malgre lua mala konduto, lua senshameso e lua desobedieso, lu fine... he! me ne deskovros la fino di ta rakonto a vi, supozeble vi ne konocas quale finas olu!

Omni savas qua esas Pinochio, omni savas quo eventis a lu lor mentiar, ma vi esez sincera a me, qua ek vi lektis la kompleta verko "Pinochio" ?

Nun, sur mea tablo esas libro olquan me tradukos a nia linguo Ido... o forsan me ne tradukos plusa verki ad Ido. Por savar la verajo vi simple observez mea nazo, kad olu plulongeskis?

Plezuroza lekto !

Artiklo da Fernando Tejón, ISH-ano.

Pinocchio

da Carlo Collodi

Tradukita ad Ido da Fernando Tejón

Editerio Krayono
 Ponferrada - Hispania
2005

Ta amatora e libera tradukuro da Fernando Tejón simple intencas mostrar la ecelanta verko da Carlo Collodi (Carlo Lorenzini) "Pinocchio" en la linguo internaciona Ido a ti qui samatempe prizas ta helpanta linguo e ta nemortiva verko.

Certe omni konocas Pinocchio, ma multa personi lektis kurtigita versioni vice la kompleta verko. Me intencas mostrar la kompleta verko en Ido, tradukita de la originala texto en la Italiana (1883); mem vice moderna e kolorizita desegnuri, me insertis olti quin Enrico Mazzanti kreis por la unesma edituro.

Se vi povas kredar ke de ligna bloko onu povas krear parolanta pupeo, e ke ta pupeo uladie divenos puero, lore vi darfas lektar ta rakonto di qua protagonisto forsan esas tam reala kam la ipsa lekteri.

- **Originala edituro:** "Pinocchio, storia di un burattino", da Carlo Collodi. Desegnuri da Enrico Mazzanti. Italia, 1883.

- **Yena edituro:** "Pinocchio", da Carlo Collodi. Tradukita a la linguo internaciona Ido da Fernando Tejón, di la Ido Societo Hispana. Editerio Krayono, Ponferrada (Hispania), 2005.

Fernando Tejón / Editerio Krayono

Los claveles 6, B. E-24400 Ponferrada, Hispania

krayono@yahoo.es www.publikaji.tk www.idohispania.tk

Ta verko licencasas sub
Creative Commons License

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/2.0/legalcode>

Chapitro XXIX

Pinochio retrovenas a la hemo di Feino, elqua promisas a lu ke ye la sequanta dio lu ne plus esos pupeo ma puero. Granda dejuneto de kafeo kun lakto por celebrar ta granda evento.

Kande la peskisto esis jetonta Pinochio aden la padelo, subite eniris la groton hundo enorma atraktita da la odoro de la fritaji.

-Ekirez la groto! -Dicis laute a la hundo la minacanta peskisto, ilqua ne desprenis la farinizita pupeo.

Ma la hundo tre multe hungris, e per lua jemado e kaudo-movado lu intencis dicar: "Donez a me bokedo de fritajo e lore me ne plus jenos vu".

-Ekirez la groto! -itere dicis la peskisto qua extensis gambo por pedofrapar la hundo.

Lore la hundo, qua havis akra karaktero pro la hungro, gruneskis e montris lua akuta kanina denti terorigiva a la peskisto. Ye ta instanto onu audis en la groto voceton debila olqua dicis:

-Salvez me, Alidoro!... Se vu ne salvas me lore me fritesos!

La hundo nemediate rikonicis la voco di Pinochio e kun granda surprizo verifikis ke ta voceto venis de la objekto farinizita olquan la peskisto prenas per ilua manuo. Quon olu agis lore? La hundo saltis de la sulo e sisis sorgoze la farinizita objekto per lua denti ed ekiris kurante la groto tam rapide kam fulmino.

La peskisto, tote iracigita pro ke onu furtis de lua manuo peskiton quan ilu volis savurar fritita, intencis persequar la hundo, ma depos persequado per poka pazi ilu tuseskis. Pro la tusado lu devis ne plus kurar ma retroirar a lua groto. Dume Alidoro arivis adsur la voyo a la vilajo. Ibe lu depozis sorgoze sur la sulo lua amiko Pinochio.

-Quante me devas gratitudar a vu! -dicis la pupeo.

-Nulon vu devas gratitudar a me, -dicis la hundo- vu salvis me, e nun me salvas vu. En nia mondo omni devas interhelpar.

-Ma quale vu trovis me en ta groto?

-Me esis jacanta sur la plajo, plu mortinta kam vivanta, e subite vento portis a me fritaji-odoro de fora loko. Ta odoro vekigis mea hungro, do per mea flaranta nazo me iris a la origino di ta odoro... Se me arivabus ye un minuto plu tarde...!

-Me preferas ne imaginar...! -dicis laute Pinochio, tremanta pro pavoro- Me preferas ne imaginar...! Se vu arivabus un minuto plu tarde lore me nun esus fritita, manjita e digestita. Brrr!... Imaginar to tremeskigas me!

Ridanta Alidoro extensis lua dextra gambo a la pupeo, ilqua per sua manui klemis maxim amikale la dextra pedo di Alidoro. Pose singlu iris a diferanta loko.

La hundo retroiris a lua hemo; e kande Pinochio restis sola sur la voyo, lu marcheskis a ne fora kabano. An la pordo di la kabano esis olda viro sub la varmiganta suno. Pinochio questionis a lu:

-Voluntez dicar a me, afabla oldulo, ka vu savas ulo pri Eujenio, qua esas puero kun lua kapo vundita?

-Peskisti portis la puero a ta kabano e nun...

-E nun lu esas mortinta! -subite dicis Pinochio kun trista voco.

-No, lu ankore esas vivanta e lu retroiris a lua hemo -respondis la oldulo.

-Ka yes? Ka yes? -dicis la ridanta pupeo qua plurafoye saltis pro joyo- Do ka la vunduro ne esis tre importanta?

-Olu povus esir grava, mem mortigiva -respondis la oldulo-, pro ke ulu lansas a lua kapo libron granda kun kartona kovrili.

-E qua lansas la libro a ta puero?

-Samskolano, di qua nomo esas Pinochio...

-Qua esas ta Pinochio? -questionis la pupeo qua simulis savar nulo pri Pinochio.

-Onu dicas ke lu esas raskalo, vaganta, tre mala puero..

-Kalumnio! Kalumnio!

-Ka vu konocas ta Pinochio?

-Vide! -respondis Pinochio.

-E quon vu opinionas pri lu? -questionis la oldulo.

-Me opinionas ke lu esas ecelanta puero, studiemas, obediemas, ed afektoza a lua patro e familiani...

Dum la parolado di la pupeo, plena de mentiaji, lu ipsa tushis lua nazo e do lu verifikis ke la nazo plulongigeskis per du decimetri. Lore la pavorigita pupeo krieskis:

-Vu ne kredez mea parolado pri Pinochio, me perfekte konocas lu e me povas afirmar ke lu esas desobediema puero, ociera e ke vice singladie asistar la skolo lu preferas facar malicaji kun lua kamaradi.

Apene ton Pinochio dicis, lua nazo minlongigeskis a la normala longeso.

-Pro quo vu esas blanke makulizita? -questionis subite la oldulo.

-Me dicos a vu... hazarde me apogis mea korpo an parieto jus blanke piktita -respondis la pupeo, qua pro shamo ne audacis konfesar ke lu farinizesis por fritesor en padelo quale peskito.

-Ed ube esas vua jaketo, pantalono e boneto?

-Hazarde me trovis deliktanti qui furtis mea vesti. Kara oldulo, ka vu ne havus irga vesti por donacar a me, por ke me povez retroirar a mea hemo?

-Kara puero, pri vesti... me nur havas saketo kontenanta lupini. Prenez olu, yen olu.

Pinochio nemediate prenis la saketo e per cizo distranchis cirkulo por lua kapo e du cirkuli por lua brakii. Pose lu metis la saketo kom kamizo. Tale, simple vestizita, Pinochio marcheskis a la vilajo.

Survoye lu ne esis tre tranquila, fakte lu havis vacilanta marcho-maniero, e pluse lu parolis a su tale:

-Quale me prizentos men a Feino? Quon elu dicos a me lor mea arivo?... Kad elu volos pardonar ta duesma malicajo da me? Me preske esas certa ke elu ne pardonos... e me esas la kulpanta pro ke me esas mentianto qua sempre promisas ne plus havar mala konduto, ma nulatempe me satisfacas to quon me promisis...

Nokte lu arivis a la vilajo, e pro ke la vetero esis tre pluvoza lu iris direte a la hemo di Feino, intence manuo-frapar la pordo e lor olua aperturo enirar la domo. Ma kande lu esis avan la pordo, lu ne plus havis kurajo, do lu kurante foriris de la pordo per duadek pazi. Duesmafoye lu proximigis su a la pordo, ma itere lu foriris de olu. Anke ye la triesma foyo eventis la sama ceno. Fine, ye la quaresma foyo, tremanta Pinochio sisis la fera pordo-frapilo ed audacis debile frapar la pordo.

Depos longa vartado de mihoro, onu apertis fenestro di la quaresma etajo. Pinochio vidis aparanta heliko granda olqua portis mikra lampo lumifanta sur lua kapo. La heliko dicis a Pinochio:

-Qua frapas la pordo ye ta noktala kloko?

-Ka Feino esas heme? -questionis la pupeo.

-Feino nun esas dormanta, ed elu ne volas vekigesor. Ma, qua esas vu?

-Me esas me!

-Qua esas "me"?

-Pinochio

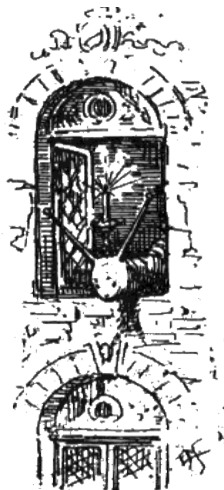
-Qua esas Pinochio?

-La pupeo qua habitas ta domo, kun Feino.

-Ha! Komprenite, -diciis la heliko-. Vartez apud la pordo, nemediate me decensas de ta etajo a la pordo por apertar olu.

-Voluntez agar hastoze, me esas preske mortinta pro koldeso.

-Kara puero, me esas heliko, e la heliki nulatempe agas hastoze.

Pasis un horo, pasis du hori, e la pordon nulu apertis, do Pinochio, qua esis tremanta pro koldeso, pavoro e pro la humidiganta pluvo, kurajigis su e pordo-frapis itere, ma plu forte kam la antea foyo. Onu apertis fenestro di la triesma etajo, ed itere Pinochio vidis aparanta heliko de la fenestro.

-Kara heliko -klamis Pinochio de la strado-, me esas vartanta apud la pordo depos du hori, olqui semblas a me tam longa kam du kompleta yari en ta desagreabla nokto. Voluntez agar hastoze!

-Kara puero, -respondis la tranquila e pacema animalo de la fenestro- kara puero, me esas heliko, e la heliki nulatempe agas hastoze.

E la fenestro klozesis.

Pasis la tempo til la nokto-mezo, til un kloki, til du kloki, ma la pordo duris esar klozita. Lore Pinochio ne plus esis pacienta, furioze sisis la pordo-frapilo por frapar tante forte ke la frapo-sono esus audebla en la tota domo quale tondro-stroko; ma la fera pordo-

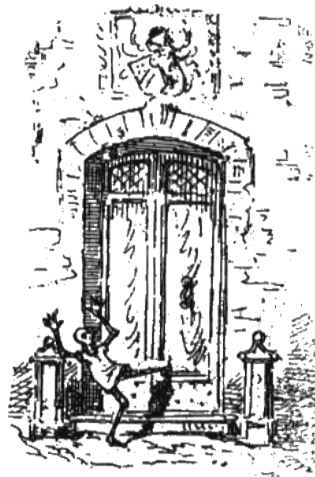
frapilo subite transformeskis a vivanta anguilo olqua glitis de ilua manui til la sulo, por fine desaparar en la mez-strada aquo-kanaletu.

-Ha, ka yes? -klamis iraceskanta Pinochio- Se la pordo-frapilo desaparar lore me pedo-frapos la pordo!

Pinochio retromarchis per un pazo e nemediate lu violente pedo-frapis la pordo di la domo. La pedo-frapo esis tante forta ke mipedo penetrar la ligna pordo, e kande la pupeo intencis ektirar olu lu tote ne sucesis pro ke la pedo stekesis en la pordo tam forte kam klovo.

Vi imaginez la kompatinda Pinochio! Lu mustis restar dum la tota nokto kun un pedo stekita en la pordo e la altra sur la sulo.

Ye la sequanta matino, en la jornesko, fine la pordo apertesar. La brava heliko arivis de la quaresma etajo a la eniro-pordo di la domo kun tardeso de non hori; e sudorifante!

-Pro quo vu stekis pedo en la pordo? -questionis la ridanta heliko a la pupeo.

-To esas desfortunajo. Kara heliko, ka vu povus helpar me liberigar mea pedo?

-Kara puero, por helpar vu me devus esar hakisto, e me nulatempe esis tala.

-Dicez a Feino ke elu helpez me...

-Feino esas dormanta, e lu ne volas vekigesor.

-E quon me povas facar hike, stekita en ta pordo dum la tota jorno?

-Amuzez vu per kontar la formiki qui marchas sur la strado.

-Adminime portez a me manjajo, nam me febleskas.

-Nemediate! -respondis la heliko.

Pinochio vidis la retrovenanta heliko tri hori e duima horo pos olua departo. La heliko portis arjenta pleto sur lua kapo. Sur la pleto esis pano, rostita hanyuno e quar matura abrikoti.

-Yen la dejuneto olquan Feino sendas a vu -diciis la heliko.

Ta saporoza ed abundanta manjajo konsolacis Pinochio, ma lu rapide destrompesis; kande lu remarkis ke la pano esis ek gipso, la hanyuno ek kartono e la quar abrikoti ek kolorizita alabastro.

Lu volis plorar, desesperar, forjetar la pleto kun olua kontenajo; ma pro la doloro o pro la vakua stomako hungranta, lu esvanis e do falis til la sulo.

Kande lu vekis lu esis jacanta sur sofao, e Feino esis apud lu.

-Itere me pardonas vu -diciis Feino a lu-, ma atencez ne plus agar malicoze!...

Pinochio promisis solene esor studiemas e kondutor bone. E dum la tota yaro lu satisfacis lua promiso. Ante la vakanco-periodo somerala, lu honorizesis en la skolo pro ke lua exameni qualifikesis maxim alte, e lua konduto esis tante bona ke Feino, maxim kontentigita, diciis a lu:

-Morge fine vua deziro realigesos!

-Quala deziro?

-Morge vu ne plus esos ligna pupeo ma bona puero.

Qua ne vidis la felica pupeo lor audar ta novajo longatempe dezirita, nulatempe povos imaginar ta feliceso. Omna lua amiki e skolo-kompani devus invitesor a festo-dejuneto olqua eventos morge matine che Feino, por celebrar kune ta evento. Feino preparigis duacent tasi kontenanta kafeo kun lakto e quaracent butrizita pano-lonchi. Onu povas supozar ke ta festo-dio esos tre bela e plena de feliceso, ma...

Desfortunoze en la vivo di la pupei sempre esas "ma" olqua omnon kripligas.

Chapitro XXX

Pinochio, vice transformesor a puero, celeme departas kun lua amiko Mecho a la Lando de la Ludili.

Nemediate Pinochio demandis permiso a Feino por parkurar la vilajo ed invitar ilua amiki e kompani. Feino diciis a lu:

-Konsentite, irez invitar vua amiki por la festo-dejuneto, ma vu ne obliviez retrovenar adheme ante la noktesko. Ka vu bone komprenis lo?

-Me promisas ke me retrovenos ante un horo pos nun -diciis la pupeo.

-Atencez, Pinochio! La pueri sempre esas pronta por promisar ulo, ma kustumale li ne satisfacas ta promisi.

-Ma me ne esas quale la cetera pueri, kande me promisas ulo me sempre satisfacas ta promiso.

-Ton ni verifikos, se vu ne obedias mea imperi lore to esas malajo por vu.

-Pro quo?

-Pro ke sempre eventas desfelicaji a la pueri qui ne obedias la konsili da ti qui esas plu savoza kam li.

-Ton me bone savas! -dicas Pinochio-. Ma me ne eroros itere tarelate.

-Me esperas ke to quon vu dicas esez verajo.

Sen pronuncar plusa paroli Pinochio adis la bona Feino, elqua esis por lu quaze matro, e lu ekiris la hemo kantante e saltante.

Pos un horo omna amiki di Pinochio invitesis. Uli nemediate aceptis kun plezuro la invito. Altri ne aceptis nemediate ma kande Pinochio savigis da li ke la dejunetota pano-lonchi butrizesos mem sur olia du lateri lore li ne plus hezitis ma aceptis la invito; li dicis a Pinochio:

-Ni iros a la festo-dejuneto, por kompletar vu.

Onu devas savar ke ek la samskolani e kamaradi, Pinochio havis preferata e tre amata amiko di qua nomo esis Romeo, ma omni surnomizis lu "Mecho", pro ke lu esis tam tenua e longa kam nova mecho di oleo-lampo.

Mecho esis la puero maxim ociera e malicoza di la skolo, ma Pinochio tre multe amis lu, do la puero iris a la domo di Mecho por invitar lu a la festo-dejuneto, ma la puero ne esis en la domo. Duesmafoye Pinochio iris a la domo di Mecho, ma itere lu ne esis en la domo. Ye la triesma foyo itere Pinochio ne sucesis renkontrar lua amiko.

Ube esas Mecho? Onu serchis lu hike, onu serchis lu ibe, ma fine Pinochio renkontris Mecho sub portalo di farmodomo.

-Quon vu agas hike? -dicas a lu Pinochio.

-Me vartas til la nokto-mezo por departar.

-Adube vu iros?

-Fore! Fore! Fore!

-E me serchis vu en vua domo tri foyi!...

-Por quo vu serchis me?

-Ka vu nulo savas pri la granda eventajo? Ka vu ne savas quante fortunosa me esas?

-Quala fortune?

-Morge me ne plus esos pupeo, me transformesos a puero quala vu e quala omna pueri.

-To esez profitoza a vu.

-Do morge me vartos vua arivo a la festo-dejuneto.

-Me jus dicis a vu ke me departos en ta nokto...

-Ye qua kloko?

-Balde.

-Ed, adube vu iros?

-Me iros habitar lando... olqua esas la maxim bela lando di la mondo: vera marvelo!

-Quale nomesas ta lando?

-Olua nomo esas "Lando de la Ludili". Pro quo vu ne venas kun me a ta lando?

-Ka me? No, certe no!

-Vu eroras, Pinochio. Fidez a mea paroli, vu repentos vua decido se vu ne venas kun me. Ube vu povus trovar lando tam konvenanta por ni, la pueri, kam ta lando? Ibe esas nula skolo, nek docisti, nek libri. En ta benedikita lando nulatempe onu devas studiar. Ye jovdio onu ne devas asistir a la skolo, ed omna semani esas kompozata da sis jovdii e da un sundio. Imaginez, la somerala vakanco komencas ye la unesma di januaro e finas en decembro. Fine me trovis lando olqua vere plezas a me! Omna civilizata landi devus esar quale ta lando!...

-Ma, quon onu agas dum la jorno en la Lando de la Ludili?

-De la jornesko til la noktesko omni ludas e distraktas su. Dum la nokto onu dormas surlite, e ye la sequanta matino itere onu agas same kam la antea jorno. Quon vu opinionas pri to?

-Hum... -dicis Pinochio, qua kurtatempe agitis lua kapo intence dicar neparole "volunte me vivus tamaniere".

-Do, ka vu iros a ta lando kun me? Ka yes? Ka no? Decidez!

-No, no e mil foyi no. Me promisis a mea kara Feino esar bona puero, e me volas satisfacar ta promiso. Nun nokteskas, do me departas a mea hemo. Do adio, e bona vojajo!

-Adube vu iras tante hastoze?

-A mea hemo. Feino volas ke me retrovenez adheme ante la noktesko.

-Vartez dum du plusa minuti.

-Ma tale me arivos kun tardeso.

-Nur du minuti.

-E se Feino laute reprimandas me?

-Elu laute reprimandez. Balde elu fatigeskos e fine tacos -dicis la raskalo Mecho.

-E quale vu agos? Ka vu departos sola od akompanata?

-Ka sola? Plu kam cent pueri departos kune!

-Ka vi vojajos pede?

-Ye la nokto-mezo dilijenco pasos avan ni. Ta dilijenco transportos ni a ta fortuneza lando.

-Me tante multe volus ke nun esez nokto-mezo...

-Pro quo?

-Por vidar vi kune departar.

-Vartez dum du minuti e vu ton vidos.

-Me ja esas tro tardigita! Suozeble Feino esas desquieta pro mea tardeso.

-Povra Feino! Kad elu timas ke vu devoresus da vespertilii?

-Ma respondez a me -dicis Pinochio-, ka vu esas certa ke en ta lando esas nula skolo?...

-Nek olua ombro.

-Ka nula docisti?

-Nulo.

-Ed onu ne mustas studiar?...

-Nulatempe studiar! Nulatempe! Nulatempe!

-Quante bela esas ta lando! -diciis revanta Pinochio- Quante bela esas ta lando! Me nulatempe vizitis olu, ma me povas imaginar olu!...

-Pro quo vu ne venas kun ni?

-Vua tento esas neutila! Me promisis a mea kara Feino esar puero bone judikanta, e me volas satisfacar mea promiso.

-Do me adias vu, e vu salutez la skoli!... e la licei, se vu vidas oli de voyo.

-Adio, Mecho, havez bona voyajo, amuzez vu ed memorez ulafoye vua amiki.

Pos dicar to, la pupeo marcheskis per du pazi a lua hemo; ma subite lu haltis lua marchado e turnis su a lua amiko. Pinochio questionis a lu:

-Ka vu esas tote certa ke en ta lando omna semani esas kompozata da sis jovdii e da un sundio?

-Tote certa.

-Ka vu esas tote certa ke la vakanco-periodo komencas ye la unesma di januaro e finas ye la lasta dio di decembro?

-Tote, tote certa!

-Quante bela esas ta lando! -diciis Pinochio por konsolacar su.

Pose, subite, kun rinovigita forco, Pinochio diciis haste:

-Nu, ja vere me adias vu, e havez bona voyajo.

-Adio.

-Kande vi departos?

-Ye du hori pos nun.

-Lamentinde! Se la departo eventus ye un horo pos nun lore me forsan povus vartar...

-E ka Feino?...

-Ba! Me nun ja arivus a mea domo kun tardeso!... Ne importas ka me arivas ye un horo antee o pose.

-Povra Pinochio! E se Feino laute reprimandas vu?

-Pacienteso! Elu klamez reprimanduro a me. Pos klamado elu fine tacos.

Dume noktis, e subite li vidis fora lumeto movanta... e li audis tinklado de klosheti e sonado de korneto tam matida kam zumado da moskito.

-Yen olu -klamis stacanta Mecho.

-Quo? -questionis susurante Pinochio.

-La dilijenco. Nu, ka vu volas venar kun me? Ka yes? Ka no?

-Ma ka vu esas absolute certa -questionis la pupeo- ke en ta lando la pueri nulatempe mustas studiar en skolo?

-Nulatempe! Nulatempe! Nulatempe!

-Quante bela lando!... Quante bela lando!... Quante bela lando!...

Chapitro XXXI

Pos kin monati de ociema vivo, surprizita Pinochio remarkis ke asno-oreli spriceskas de lua kapo, e lu transformeskas ad asno, kaudo inkluzita.

Fine la dilijenco arivis tote silence pro ke olua roti parkovresis da stupo e shifoni. Dilijencon tiris duadek pari de asni, omni samgranda ma kun diferanta pilo-koloro. Ula asni esis grizea, altra blanka, altra griza jaspatre, altra striizita flave e blue.

Ma kurioze la duadek pari de asni pedo-vestizesis per ledra boti blanka, quala ti quin uzas la viri, vice ferizesir. E ka la dilijenco-duktisto?...

Vi imaginez mikra viro plu larja kam alta, mola, uncioniva quale butro-bulo, kun pomo-vizajo e mikra boko sempre ridetanta; e kun voco subtila e karezanta quale miaulado di kato olqua demandas ulo de olua mastrino.

Omna pueri, jus vidir ilu, divenis amoza a lu e li volis ke la duktisto permisez a li enirar la dilijenco por transportesor a ta marveloza loko, di qua nomo en la mapi esas "Lando de la Ludili".

Fakte la dilijenco esis tote plena de pueri evanta de ok yari til dek e du yari, ula pueri sur la altra, amasigita quale marinita sardini en poto. Do la pueri ne voyajis komfortoze, li preske ne povis respirar, ma nulu dicis "aye!", nulu plendis nek lamentis. Li konsolacis su nam pos poka hori li arivos a lando sen libri, sen skoli e sen docisti. To felicigis li tante multe ke por li ne plus existas la jeneso, la amasigo, la hungro, la dursto nek la somnolesko.

Kande la duktisto haltigis lua dilijenco, lu turnis su a Mecho e kun mil gesti e ridante questionis a la puero:

-Dicez, kara puero, kad anke vu volas venar a ta fortuneza lando?

-Ya me volas irar adibe.

-Me avertas vu ke esas nula plaso vakua, videz, la dilijenco esas plena de pueri!...

-Pacienteso! -dicis Mecho-, se esas nula vakua plaso lore me sideskos sur stango di la dilijenco.

E per salto Mecho sidis kavalke sur stango.

-E vu, mea amo... -dicis la mikra viro maxim polite a Pinocchio- quon vu agos? Ka vu voyajos kun ni, o ka vu restos hike?

-Me restas hike -respondis Pinocchio-. me volas retroirar a mea hemo, me volas studiar ed esar la maxim laborema en la skolo, quale agas omna bona pueri.

-To esez profitoza a vu!

-Pinocchio -lore dicis Mecho-, fidez a mea paroli; venez kun ni, e ni esos felica.

-No, no, no!

-Venez kun ni, e ni esos felica! -klamis kore quar pueri de la dilijenco.

-Venez kun ni, e ni esos felica! -klamis kore cent pueri de la dilijenco.

-E se me iras kun vi, lore quon dicos mea kara Feino? -dicis la pupeo qua chanjeskis lua opiniono.

-Vu ne plus tormentez vua kapo, pensez ke ni iras a lando ube ni povos senrestrikte trublir omno de la jornesko til la noktesko.

Pinocchio ne respondis, ma sospiris, pose lu itere sospiris, e lu triesmafoye sospiris; fine lu dicis:

-Ube esas vakua plaso? anke me iros kun vi!

-Esas nula plaso vakua -diciis la mikra viro- ma, por montrar ke ni multe amas vu, me povas cedar a vu mea plaso sur la duktisto-benke...

-E ka vu?

-Me voyajos pede.

-No, vere me ne povas permisar lo. Me preferas kavalkar un ek ta asni! -klamis Pinochio.

E nemediate Pinochio proximigis su a la dextra asno di la unesma paro intence kavalkar olu; ma la animalo subite turnis olua kapo a Pinochio e muzelo-frapis la stomako di la pupeo qua falis til la sulo kun lua gambi en la aero.

Vi imaginez la impertinenta e bruizosa ridego da la pueri vidante la ceno. Ma la mikra viro ridis. Kun afableso lu proximigis su a la rebela asno e simulante kisar la animalo, ilu arachis per ilua denti duima orelo dextra di la asno.

Dume Pinochio staceskis furioza de la sulo, saltis e falis kavalke adsur la lumbo di la asno. La salto esis tante bela ke la pueri ne plus ridis ma klameskis: "Vivez Pinochio!" e samatempe li sencese aplaudis lu.

Ye ta instanto, la asno subite levis lua dopa gambi e violente pedo-frapis la pupeo qua falis adsur amaseto de gravio meze la voyo.

Itere explozis ridego, ma la mikra viro vice ridar sentis tante granda amo a la asno ke ilu kisis olu ed arachis duima orelo sinistra di la asno. Pose ilu diciis a la pupeo:

-Itere kavalkez la asno, e vu nulo timez. Ta asno havis ulo en lua kapo, ma me diciis paroli aden lua oreli e do me esperas ke lu esos mansa e rezonoza.

Pinochio kavalvis la asno e la dilijenco moveskis; ma dum la voyajo adsur la gravioza voyo la pupeo kredis audar debila voco, preske neaudebla, olqua diciis a lu:

-Senraciona puero! Vu volis agar segun vua volo, ma vu repentos agir tale.

Pinochio, kelke pavorigita, regardis addextre ed adsinistre por savar qua esas la parolinto, ma lu vidis nulu: la asni galopadas, la dilijenco tiresas da la asni, la pueri esas dormanta en la dilijenco, Mecho ronkadas quale muso e la mikra viro, sidanta sur la benko kantetis:

Omni dumnokte dormas,
me dormas nulatempe...

Pos traizado de mikilometro itere Pinochio audis la debila voceto olqua dicis a lu:

-Stulta puero! Savez ke la pueri qui vice studiar, asistir a la skolo, ed atencar la libri e la docisti, preferas sencese ludar dum la tota jorno, fine repentos agir tale. Me savas to tre bone pro experienco... yen pro quo me povas avertar vu! Balde venos dio en qua vu ploras quale me nun ploras... ma lore nula regreso esos posibla!

Lor askoltar ta susuranta paroli, la pupeo tote pavorigita, saltis de la dorso di la asno ad olua kapo, e sizis olua muzelo. Imaginez la vizajo di Pinochio kande lu vidis ke la asno esis ploranta... ed olu ploris quale puero!

-He, mikra viro! -klamis Pinochio a la dilijenco-duktisto-. Ka vu savas quo eventas? Ta asno ploras!

-Lasez plorar la asno, lu povos ridar future.

-Ka vu anke docis lu parolar?

-No, lu ipsa lernachis ula paroli, pro ke dum tri yari lu vivis kun dresita hundi.

-Povra animalo!

-Bone, bone -dicis la mikra viro-, ni ne disipez nia libera tempo observante ploranta asno. Kavalkez la asno e ni durez la voyajo, la nokto esas fresha e la voyo longa.

Pinochio obediis silence, la dilijenco kuradeskis; e ye la jornesko li arivis a la Lando di la Ludili. Ta lando esas tote diferanta kam la cetera landi di la mondo. Olu habitesis da pueri, nur da pueri evanta de ok yari til dek e quar yari. Sur la stradi sempre esis joyo, bruiso e lauta parolado di pueri, ta bruisego suficis por foligar irgu. Bandi de pueri esis omnaloke; ula pueri ludis per ludo-kubi, per baloneti, per ludo-karti,... altri saltis super ludo-kordi, kavalkis ligna kavali, duktis velocipedi, persequis inter su, retro-saltis, turno-saltis, promenis per lia manui kun la gambi en la aero, travestis su quale komikisti, recitis, kantis, siflis, kriis, aplaudis, ridis, imitis la klukado di hanino ovifanta... do la bruisego esis tante forta ke onu preske devis tamponizar la oreli por ne divenor surda. En omna placi esis mikra stofa teatro-baraki plena de pueri dum la tota jorno, ed en la parieti di la edifici oni povis lektar stranja skriburi: Fifez lalu dili! (vice Vivez la ludili!), Nine bezonaskoli! (vice Ni ne bezonas skoli!), Foriges lari metriko! (vice Forigez la Aritmetiko!), e plusa tale.

Pinochio, Mecho e la cetera pueri qui voyajis kune, lor la arivo di la dilijenco a ta marveloza lando, nemediate intermisis su kun la habitanta pueri, e ye poka minuti pose li bone interamikeskis; ton onu facile komprenas. Kad esas posibla feliceso plu granda?

Tale, en sencesa amuzo, pasis tre rapide la hori, la dii e la semani.

-Ha! Quante bela esas ta vivo-maniero! -dicis Pinochio sempre ke lu hazarde renkontris Mecho.

-Ka me ne esis certa? -dicis Mecho- E vu ne volis venar adhike! E vu intencis retroirar a la hemo di Feino e disipar vua tempo en skolo!... Danke mea konsili vu ne plus jenesas da libri nek da skoli! Nur la vera amiki esas kapabla konsilar tante bone!

-Certe, Mecho, Se nun me esas tote felica puero, to esas pro vua helpo. Ka vu savas quon dicis la docisto pri vu? Lu sempre dicis a me: "Vu ne amikeskez la raskalacho Mecho, nam lu ne esas bona kompano, e lu nur povas donar mala konsili a vu"...

-Povra docisto! -dicis Mecho, agitante lua kapo-. Me bone savas ke lu ne prizis me, e lu esis felica pro kalumniar me, ma me esas tante jeneroza ke me pardonas lu!

-Granda anmo! -dicis Pinochio dum ke lu amoze embracis lua amiko e kisis ilua fronto.

Depos kin monati de vivo-maniero ociema, ludante dum la tota jorno, sen lektar mem un libro e sen asistar a skolo, ye ula dio matine Pinochio vekis e lu recevis desagreadla surprizo olqua multe malhumorigis lu.

Chapitro XXXII

Asno-oreli spriceskas de la kapo di Pinochio, qua pose transformeskas ad asno olqua brameskas.

Quo esis la surprizo? Me ipsa dicis a vi ke ta surprizo esas ke kande Pinochio vekis, lu, kompreneble, grateskis lua kapo e lore lu remarkis... Ka vi povas divinar quon lu remarkis?

Kun granda surprizo lu remarkis ke lua oreli plulongigesis per plu kam duadek centimetri. Vi omna savas ke la pupeo, de lua nasko, havis tre mikra oreli, tante mikra oreli ke per nuda okulo oli esis nevidebla. Vi imaginez Pinochio lor remarkar ke lua oreli plulongigesis tante multe dum la nokto ke oli aspektis brosil.

Nemediate lu serchis spegulo por observar su, ma pro ke lu trovis nula spegulo lore lu plenigis kuveto de aquo ed observis su sur la aquo-surfaco. Lu vidis to quon lu nulatempe volis observar: su ipsa beligita da du splendida asno-oreli. Vi imaginez la chagreno, la shamo e la desespero di la povra Pinochio!

Lu ploreskis, krieskis, bateskis lua kapo kontre la parieti di la chambro, ma samatempe ke lua desespero plugrandeskis anke plulongigeskis lua oreli kun piloza extremajo.

Pro la kriado, bela marmoto, qua lojis en la supra etajo, eniris la chambro di Pinochio. Kande la marmoto vidis la deliranta Pinochio olu nemediate questionis a lu:

-Quo eventas a vu, kara vicino?

-Me esas malada, kara marmoto, tre malada... e mea maladeso esas pavorigiva! Ka vu savas palpar la pulsado?

-Kelke.

-Lore palpez mea pulsado por savar ka me febras.

La marmoto, per olua dextra pedo, palpis la karmo di Pinochio, e sospirante dicis a la pupeo:

-Kara amiko, me regretas dicar a vu mala novajo...

-Quo esas?

-Vu esas malada pro tre mala febro...

-Quala febro esas ta?

-Olu esas la febro di la asno!

-Me savas nulo pri ta febro! -respondis la pupeo qua nemediate komprenis ilua desfortuno.

-Lore me ipsa explikos a vu quo esas ta febro -dicis la marmoto-. Vu devas savar ke ye du o tri hori pos nun vu ne plus esos pupeo nek puero...

-E quo me esos?

-Ye du o tri hori pos nun vu transformesos a vera asno, quala ti qui tiras charioti transportanta kauli e latugi a la verdaji-merkato.

-Ho! Me esas desfortunoza! Me esas desfortunoza! -klamis Pinochio dum ke lu sizis e tiris lua oreli, quale se oli esus di altra persono.

-Kara amiko -dicis la marmoto por konsolacar la pupeo-, quon vu povas agar? Yen vua fato. En la libri di la saveso onu skribis ke la pueri ociera, qui preferas sencese ludar kam lektar libri, asistar la skolo e la docisti, fine li transformesos a mikra asni.

-Ma ka to vere eventas? -questionis la singlutanta pupeo.

-Maxim desfortunoze to vere eventas! Plorar esas neutila. Vu devis pensar pri to antee!

-Ma me ne esas la kulpanta, marmoto, kredez mea paroli, la kulpanta esas Mecho...

-Qua esas Mecho?

-Samskolano. Me volis retroirar a mea hemo, me volis esar obediema, me volis esar studiema... ma Mecho dicit a me: "Pro quo vu volas studiar, do tedar vu? Pro quo vu volas asistar a la skolo? Venez kun me a la Lando de la Ludili; en ta lando onu nulatempe devas studiar, e ni povos amuzar ni de la jornesko a la noktesko, ni esos sempre felica".

-E pro quo vu aceptis la konsilo di ta falsa amiko, di mala kompano?

-Pro ke... pro ke, kara marmoto, me esas pupeo senraciona... e senkordia. Ho! Se mea kordio esabus mem tre mikra lore me abandonus mea kara Feino, elqua amis me kom vera matro, e pluse elu tante multe agis por helpar me... e nun me ne plus esas pupeo... ma racioza puero... Ho! Ma se me trovas ta Mecho lore me dicos a lu to quon lu ne volas askoltar!

E Pinochio intencis ekirar la chambro, ma kande lu esis apud la pordo lu memoris ke lu havas asno-oreli, e shamoza pro ke lu ne volis montrar oli publike, quon lu agis? Lu metis granda kotona boneto qua kovris lua kapo til lua nazo.

Pose lu ekiris la chambro e serchekis Mecho omnaloke. Pinochio serchis Mecho sur la stradi, en la teatro-baraki, en omna loki, ma lu ne trovis Mecho. Pinochio questionis a ti quin lu trovis sur la stradi ka li vidis Mecho, ma nulu vidabis lu. Lore lu iris a la hemo di Mecho; kande Pinochio arivis a la domo lu manuo-frapis la pordo..

-Qua esas vu? -questionis Mecho de la internajo.

-Esas me! -respondis la pupeo.

-Vartez dum poka sekundi e pose me apertos la pordo.

Pos triadek minuti de vartado fine Mecho apertis la pordo. Vi imaginez la surprizo de Pinochio kande lu vidis lua amiko Mecho kun granda kotona boneto olqua kovris lua kapo til lua nazo. Vidir la boneto di Mecho kelke konsolacis Pinochio, qua pensis "Kad anke mea amiko esas malada? Ka lua maladeso anke esas la asno-febro?"

Simulante ne vidir la boneto, Pinochio questionis a Mecho:

-Quale vu standas, kara Mecho?

-Tre bone, quale muso en fromajo.

-Ka vu ne mentias?

-Pro quo me dicus mentiajo?

-Lore, pro quo vu metas ta boneto olqua parkovras vua oreli?

-Mediko preskriptis a me metar ta boneto pro genuala doloro. E vu, kara pupeo, pro quo vu metas kotona boneto olqua kovras vua kapo til vua nazo?

-Mediko preskriptis a me metar ta boneto pro vunduro en pedo.

-Ho! Povra Pinochio!

-Ho! Povra Mecho!

Pos ta paroli li restis silence dum plura minuti. Li simple interregardis burleske. Fine la pupeo, per miela voco, dicis a lua kompano:

-Efacez dubito quan me havas, kara Mecho, ka vu sufris ulafoye orelala maladeso?

-Nulatempe! E ka vu?

-Nulatempe! Ma depos la jornesko orelo kelke doloras.

-Anke orelo kelke doloras.

-Kad anke vua orelo doloras?... E quala orelo doloras?

-La du oreli, e ka vu?

-La du oreli; ka la sama maladeso?

-Supozeble yes.

-Ka vu povus agar ulo favore me, Mecho?

-Ya yes, kun plezuro, quale?

-Ka vu povas deskovrar vua oreli?

-Pro quo me ne montrus oli a vu? ma unesme me volas vidar le vua, kara Pinochio.

-No, no, unesme vu devas montrar le vua.

-No, kara amiko, unesme vu, e pose me.

-Nu -dici lore la pupeo-, ni paktez.

-Quala pakto?

-Ni samatempe desmetez la boneti, ka vu konkordas?

-Me konkordas.

-Do adavane!

E Pinochio konteskis laute:

-Un! Du! Tri!

Kande li audis la parolo "tri", li samatempe sizis la boneti e lansis oli a la aero. E lore onu povis vidar ceno nekredebla, ma tote certa. Pinochio e Mecho, lor vidar ke lia maladeso esas la sama, vice tristesar, li agiteskis lia enorma oreli, e pos mil grimaci, li fine lansis sonora ridego.

E li ridis e ridis e ridis sencese, ma en la ridado subite Mecho cesis ridar e lu shanceleskis e lua koloro altereskis. Lu dicis a Pinochio:

-Helpez me, helpez me, Pinochio!

-Quo eventas a vu?

-Aye! Me ne plus povas stacar per mea gambi.

-Anke me ne plus povas stacar -klamis ploranta e shancelanta Pinochio.

Dume lia dorsi kurvigis su adavane e per quar pedi li marcheskis, jiris e kureskis en la chambro. Dum la kurado lia brakii transformeskis a gambi, lia vizaji plulongigesis e transformesis a muzeli, e lia dorsi parkovreskis da grizea pili, kun poka nigra makuli ronda.

Ma ka vi savas quala instanto esis la maxim mala por ta du desfortunoza pueri? La instanto maxim mala e vexanta esis la instanto kande li remarkis ke kaudo spriceskis.

Li, opresita da la shamo, intencis plorar e lamentar lia desfortuno. Ma li tote ne sucesis! Vice jemi e lamenti, asno-bramadi ekiris lia boki; li sonore bramis kore:

-laaa, iaaa, iaaa, iaaa!

Ye ta instanto ulu frapetis la pordo, e de la exterajo voco dicis:

-Apertez la pordo! me esas la mikra viro, la diljenco-duktisto qua transportis vi a ta lando. Apertez nemediate la pordo, o vi repentos ne obediir me!

Chapitro XXXIII

Pinochio, transformita a vera asno, kompresis da la direktisto di klauni-kompanio, por dresar lu por la danso e por trairar granda ringi per salto; ma ye ula nokto Pinochio divenis kripla. Pose altra persono kompris la asno por facar tamburo-felo de olua pelo.

Nulu apertis la pordo, lore la mikra viro pedo-frapis olu violente ed eniris la chambro. Kun lua kustumala burleska voco lu dicis a Pinochio ed a Mecho:

-Brave, pueri! Vi bramis tante bone ke nemediate me rikonocis vi pro via voci, yen pro quo me esas hike.

Ta paroli tristigis la du mikra asni, li inklinis lia kapi ed oreli, e havis la kaudo inter la gambi. La mikra viro karezis e palpis la asni e pose lu ektiris de posho pektionon quan lu uzis por sorgoze pektar li. Pos la pektado lia pili brilis tante multe kam spegulo. Lore la mikra viro metis kapo-ligili a la asni e lu duktis la animala a la merkato intence vendar oli ed obtenar profito ekonomiala. Certe balde aparis plura kompristi.

Mecho komprenis da rurano di qua asno mortis ye la antea dio, e Pinochio vendesis a direktisto di klauni-kompanio, ilqua komprenis la asno por dresar olu por dansar e por trairar per salto granda ringin, kun la cetera animali di la kompanio.

Ka mea mikra lekteri ja bone komprenas quala esas la ofico di la mikra viro? Ta hororoza monstro, di qua konduto esas miela, freque trairas la mondo por trompar per falsa promisi la ociera puerin, qui ne prizas la libri nek la skoli, e lore transportar li a la Lando de la Ludili por ke en ta lando la pueri povez ludar ed amuzar su dum la tota jorno. Pose, pro ke li nulatempe studias, fine li transformeskas ad asni. Lore la mikra viro, kun granda feliceso, kaptas oli e vendas ta asni en ferii e merkati. Agante tale dum ula yari, lu ganis tre multa pekunio, do lu divenis richa. Me ne savas quo eventis pri Mecho, ma me savas ke de la unesma dii Pinochio vivis penoze e lamentinde.

Kande onu duktis Pinochio aden la stablo, lua nova mastro plenigis la kripo de palio, olquan Pinochio manjeskis, ma lu nemediate sputis la unesma palio-bokedo. Lore la grunanta mastro plenigis la kripo de feno, olquan anke ne prizis Pinochio.

-He! Ka vu anke ne prizas la feno? -klamis la iracigita mastro-. Savez ke se vu esas kapricoza me ipsa desaparigos ta kaprici!...

E kom puniso la mastro flogilo-fracis la gambi di la asno. Pinochio ploreskis pro la doloro, e bramante lu dicis:

-laaa, iaaa, me ne povas digestar palio!...

-Lore vu manjez feno! -dicis la mastro, qua bone komprenis la asno-linguo.

-laaa, iaaa, la feno dolorigas mea stomako!...

-Ka vu volas ke me nutrez asno per hano-fleti e rostita dindo? -dicis la mastro, qua plu iracigita kam antee itere flogilo-fracis la asno.

Lor ta duesma flogilo-fraco, prudenta Pinochio klozis lua boko e ne plus parolis. Pose la mastro klozis la stablo-pordo e Pinochio restis sola. Pro ke lu nulon manjis depos multa hori, lu ociteskis pro hungro. Dum la ocitado lua apertita boko aspektis forno.

Fine, pro ke ne esis altra nutrivajo en la kriplo, Pinochio manjeskis feno. Pos bone mastikar la unesma feno-bokedo lu klozis lua okuli e glutis olu.

-Ta feno ne esas tante mala -lu dicis a su-, ma durar esar studiemas esabus plu profitoza a me!... Nun, vice feno me povus manjar fresha pano kun sociso... Me devas esar pacienta!...

Ye la sequanta matino, kande lu vekis lu serchis en la kripo kelka feno, ma lu manjis olu en la antea nokto. Lore lu manjeskis la tritrita palio, ma dum ke lu mastikis la unesma palio-bokedo lu konstatis ke olua saporo ne esis sama kam ta di rizo kun fritita ovi o ta di makaronii kun tomato-sauco.

-Me devas esar pacienta!... -itere lu dicis a su dum la mastikado-. Adminime mea desfortuno povas esar utila kom lerninda leciono por la pueri qui ne prizas studiar!... Pacienteso!... Pacienteso!...

-Kad esar pacienta? obliviez to! -klamis la mastro enirante la stablo-. Ka vu supozas ke me kompris vu por donar a vu manjaji e drinkaji? Me kompris vu por ke vu laborez e tale me povos ganar multa moneto-peci. Do staceskez! Venez kun me a la cirko ed ibe me dresos vu por trairar granda ringi per salto, por ruptar bareli ek papero per vua kapo e por valsar e polkar stacanta per vua dopa gambi.

La povra Pinochio oblige dresesis da lua mastro, ma por lernar exekutar la movi lu bezonis lecioni dum tri kompleta monati, e multa flogilo-frapi.

Fine ye ula dio lua mastro anuncis spektaklo vere extraordinara. La granda afishi anuncanta, glutinita en omna parieti di edifici stacanta en stradi-kruci esis tala:

GRANDA GALA-SPEKTAKLO

* * * * *

YE TA NOKTO

EVENTOS LA KUSTUMALA SALT
E SURPRIZANTA AKROBATAJ
DA LA ARTISTI, KAVALULI E KAVALINI
DI LA KOMPANIO, E PLUSE

UNESMAFOYE ONU PRIZENTOS
LA FAMOZA

ASNO

PINOCHIO

"LA STELO DI LA DANSO"

* * * * *

LA TEATRO SPLENDIDE LUMIZESOS

Ye ta nokto, vi omna povas imaginar to, la teatro esis tote plena de asistanti, de plura minuti ante la komenco di la spektaklo. Esis nula plaso libera; nek stulegi, nek lojii, quankam onu intencis pagar multa pekunio.

La gradego esis plena de infantuli, infantini e pueri, desqujeta pro ke li volis vidar dansar la famoza asno Pinochio.

Depos la unesma parto di la spektaklo, la direktisto di la kompanio, vestizita per nigra redingoto, blanka pantalono ed alta boti ek ledro, prizentis su a la nombroza spektanti e maxim respektoze lu reverencis a li. Pose lu solene diskursis tale:

"Respektinda spektanti, kavaliere e dami! Pro ke ta qua diskursas humile pasis apud ta famoza urbo vizitinda, lu decidis maxim honorizita e kun plezuro prizentar a ta inteligenta e glorioza spektantaro, famoza mikra asno, olqua honorizesis pro dansir koram Sinioro Rejido Imperiestro de omna precipua Korti Europana. E kun gratitudo a vi omna, voluntez kurajigar ni per via aplaudado ed indulgemeso".

La spektanti ridegis ed aplaudis ta parolado, ma lor la aparo de la asno Pinochio en la centro di la cirko li aplaudis plu forte, tante forte ke la bruisego esis sama kam ta di uragano. La asno Pinochio esis gala-vestizita. Lua bridis esis nova ek brilanta ledro kun latuna bukli ed agrafi, du blanka flori en lua oreli, la krino separita en plura lokli ligita per silka rubando reda nodigita, ora ed arjenta bendo esis an lua pektoro, e la kaudo tresigesis per kordoni ek veluro karmezina e blua. Do lu esis aminda asneto!

La direktisto prizentis la asno a la spektanti tale:

"Mea respektinda spektantaro! Me ne dicis a vi mentiaji pri la granda desfacilaji quin me vinkis por persequar e kaptar ta mamifero olqua libere pasturis sur la prati di monti en la zono torida. Observez la sovaja regardo de lua okuli; vane me intencis domestikigar lu, membrigar lu en la frataro di la quadripedi pacema, do kun la maxim granda afableso me plurafoye devis parolar a lu per la linguo flogilala. Ma mea afableso, vice igar lu amar me, plugrandeskis la maligneso en lua anmo. Danke la savo anatomiala di la Greki, en la kranio di ta asno me trovis mikra kartilago ostatra, olqua esas, segun la Medicino-Fakultato di Paris, bulbo qua genitas la pilaro e la danso Pyrrikos-ala. Do me dreseskis lu por la danso, por trairar granda ringi per salto e por ruptar bareli ek papero per lua kapo. Admirez lu e pose judikez lu! Ma ante adiar vi, voluntez permisar a me invitar vi por la morga spektaklo olqua eventos en la nokto; ma se morge hazarde la vetero decidis esar pluvoza lore la morga spektaklo eventos en la matino, ye dek e un kloki, do ante la dimezo."

E la direktisto profunde reverencis a la spektantaro. Pose lu turnis su a Pinochio ed ilu dicis a la animalo:

-Kurajo, Pinochio! Ante vua unesma exercaro salutez la respektinda spektanti, kavalieri, dami e pueri!

La obedianta Pinochio flexis lua avana genui a la sulo, e lu permanis genuopozanta til ke la direktisto sonigis la flogilo en la aero e klamis a lu:

-Marchez!

La asno stacis sur lua quar gambi e marcheskis cirkum la cirko.

Ye poka tempo pose la direktisto klamis:

-Trotez!

E Pinochio nemediate obediis la impero e chanjis lua antea pazo a trotado.

-Galopez!

E Pinochio galopeskis.

-Maxim rapide kurez!

E Pinochio kureskis maxim rapide. Dum la fola kurado di la asno, la direktisto pafis a la aero. Lor askoltar la pafobruiso, la asno similis esar vundata da la kuglo, haltis lua kurado e falis a la sulo, simulante mortar.

Kande, meze aplaudado e kriado tam forta ke esis audebla de la cielo, la asno itere stacis, lu levis lua kapo e hazarde vidis en lojio damon belega kun granda koliaro ek oro cirkum elua kolo; de la koliaro pendas granda medalio kun glipturo de portreto di pupeo. "Ta esas mea portreto!... Ta damo esas Feino!", ton pensis Pinochio, qua rikonocis nemediate elu, ed ilu intencis klamar:

-Ho, kara Feino mea! Ho, kara Feino mea!

Ma vice ta paroli, lua bokon ekiris asno-bramado tante sonora e duranta ke omna spektanti ridis, precipue la pueri. Lore la direktisto, por savigar da lu ke ne esas polita bramar koram la spektanti, frapis la muzelo di Pinochio per la mancho di la flogilo.

La povra asno ektiris duadek centimetri de lango de lua boko e levis lua nazo dum kin minuti, supozante ke agar tale mikrigos la doloro. Ma lu despereskis pro ke kande lu duesmafoye regardis la lojio, lu vidis olu vakua, Feino desaparitis!

To tristigis lu maxim multe, lua okuli lakrimifeskis e lu afliktite ploradis. Ma nulu perceptis lo, anke ne la direktisto qua sonigis la flogilo en la aero e klamis:

-Adavane, Pinochio! Montrez a la spektanti quante gracioze vu saltas e trairas la granda-ringi.

Du o trifoye Pinochio proximigis su a la granda-ringo, ma kande lu esis avan la ringo, vice trairar olu, la asno pasis facile sub olu. Fine ye la triesma foyo Pinochio saltis, trairis la

granda-ringo; ma lua dopa gambo frapis la ringo do Pinochio falis a la sulo quale falus sako de teropomi.

Lu staceskis, ma lu esis kripla; apene lu povis retroirar a la stablo.

-Retrovenez, Pinochio! Ni volas la asneto! Retrovenigez la asneto! -de la gradego klamis la pueri, tre afliktita pro la trista eventajo.

Ma en ta nokto nula spektanto itere vidis la asneto.

Ye la sequanta matino, veterinario, to esas, la mediko di la bestii, vizitis la asneto e lu deklaris ke la asno esas kripla e tala lu esos dumvive.

Lore la direktisto dicis a la yuna stablisto:

-Quale agar kun kripla asno? Lu manjus sen laborar. Duktez la asno a la merkato e vendez lu.

En la merkato onu trovis rapide kompristo, qua questionis a la stablisto:

-Quale esas la preco di ta kripla asno?

-Duadek kupra monetopeci.

-Me kompras la asno po duadek centimi. Kompreneble me ne kompras ta asno por profitar lua laboro, ma lua pelo. Me observis ke ta asno havas harda pelo, olquan me intencas uzar por facar tamburo por la bando de muziko di mea vilajo.

Vi povas facile imaginar quante multe "felicigis" Pinochio askoltir ke lua destino esos transformesar ye tamburo!

La kompristo, pos pagar la duadek centimi, duktis la asno adsur roko an la maro-bordo; lu ligis pezoza stono a la kolo di la asno, ligis gambo di la asno per longa kordo di qua altra extremajon lu sizis, e subite lu pulsis la asno aden la aquo.

Pinochio, pro la pezoza stono ligita a lua kolo, rapide sinkis en la aquo e lu arivis til la fundo; e la kompristo, kun la kordo bone sizita, sideskis sur stono dum ke lu vartis la morto pro drono di la asno, por pose senpeligar lu.

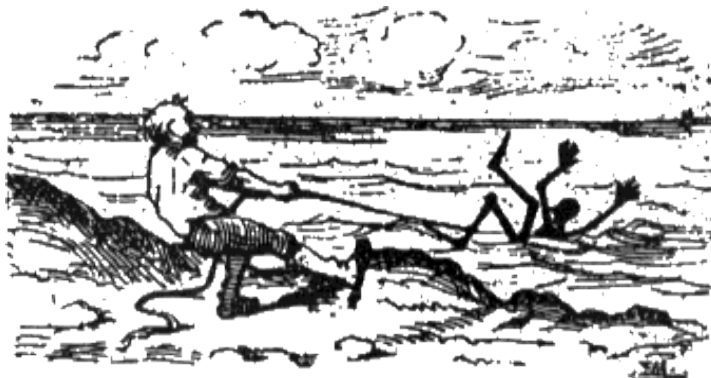
Chapitro XXXIV

Pinochio, pulsita aden la maro, devoresas da la fishi, do lu itere esas ligna pupeo; ma dum ke lu natas intence salvar su, lu glutesas da la terorigiva Sharko.

Pos ke la asno submersesas dum kinadek minuti, la kompristo dicis a su:

-Supozeble mea povra asno kripla ja esas tote mortinta. Me ektiros lu de la aquo por senpeligar lu e facar tamburo.

Lore lu tiris la kordo olqua ligesis a gambo di la asno; e lu tiris, e tiris, e tiris, til ke fine lu vidis en la aquo-surfaco... ka vi povas divinar quon lu vidis? Lu vidis, vice mortinta asno, vivanta pupeo qua movis su quale anguilo.

Lor observar la ligna pupeo, la povra kompristo kredis ke to esas sonjo, lu tante multe surprizesis ke lu restis senmova, kun lua boko apertita e la okuli exter lia orbiti. Kande la kompristo itere povis parolar, lu dicis, plorante e balbutante:

-Ed, ube esas la asno olquan me pulsas aden la maro?

-Ta asno esas me! -respondis la ridanta pupeo.

-Ka vu?

-Me.

-Ha! raskalo! ka vu volas mokar me?

-Ka mokar vu? Tote no, kara mastro; me ne mentias.

-Quale vu, qua esis asno ye un horo ante nun, en la aquo transformesis a ligna pupeo?...

-Forsan la marala aquo efektigis la transformo. La maro esas mokema.

-Atencez, ne vu mokez me...! Se me perdas mea pacienteso, lore vu ne esos tre kontenta.

-Bone, mastro, ka vu volas savar la tota vereso? Desliguez mea gambo e me naracos a vu mea historio.

La kurioza kompristo, qua volis konocar la vera historio, desligis la gambo di Pinochio, qua tale, tam libera kam fluganta ucelo, paroleskis:

-Savez ke me esis ligna pupeo quale me nun esas tala, ma me esis transformonta a puero quala la cetera pueri existanta en la mondo; ma pro me poke amis studiar e me fidis a la paroli da mala kompani, me eskapis mea hemo... e ye ula dio, kande me vekis me deskovris ke me transformesis ad asno kun lua granda oreli... e longa kaudo!... Quante

granda shamo!... Ta shamo esas tante granda, kara mastro, ke me pregas a Santa Antonio ke vu nulatempe sufros olu... Onu duktis me a la asno-merkato e direktisto de cirko-kompanio kompris me por dresar me por la danso e por trairar granda ringi, ma ye ula nokto, dum spektaklo, me falis a la sulo e desfortunoze me divenis kripla. Lore la direktisto, qua ne savis quon agar kun kripla asno, decidis vendar me... e vu kompris me!

-Certe! E me kompris vu po duadek centimi. Qua retrodonos a me mea duadek centimi?

-E por quo vu kompris me? Vu kompris me por senpeligar me e facar tamburo... tamburo!

-Certe!... E nun, ube me trovas altra pelo?

-Vu ne desesperez, mastro. Esas multa asni en ta mondo!

-Dicez a me, impertinenta raskalo, ka vu ja finis la naracado de vua historio?

-No-respondis la pupeo-, me dicos du plusa paroli e me finos la naracado. Pos kompris me, vu duktis me a ta loko por ocidar me; ma pro kompatala sentimento, vu fine decidis ligar stono a mea kolo e jetar me a la fundo di la maro. Ta delikata sentimento tre multe honorizas vu, e meritas mea eterna gratitudo. Ma, kara mastro, vu omnon agis sen atencar Feino...

-Qua esas ta Feino?

-Elu esas mea matro, qua esas quale la cetera bona matri, qui multe amas lia filii e sorgas li, ed en omna desfacilaji eli kun amo helpas li, malgre ke ula pueri, pro lia malicaji e mala konduto, meritus abandonesor, e tale li devus helpar su. Me dicas ke la bona Feino, kande elu deskovris ke me esis drononta, sendis a me enorma trupo de fishi qui supozis ke me esis mortinta asno, do li devoreskis me. E quanta morduri! Me nulatempe supozis ke la fishi esas plu glutema kam la pueri! Fisho devoris mea oreli, altra fisho devoris mea muzelo, altri devoris mea kolo, la krino, la pelo di la gambi e di la dorso... e tre afabla fisho mikra devoris mea kaudo!

-De nun -diciis la hororigita kompristo- me juras ne plus manjar peskito! Me tote ne prizus manjeskar salmono o fritita merlucho e trovar en olu kaudon di asno!

-Me opinionas same kam vu -diciis la ridanta pupeo-. Pluse, vu savez ke kande la fishi manjis omna mea asnala shelo olqua parkovris me, li evidente deskovris la kerno... to esas, la ligno, nam vu povas observar ke me esas ek ligno tre harda. Lor la unesma morduri a la ligno la fishi rapide savis ke la harda ligno ne esas apta nutrivajo por li, e do la fishi abandonis ta nemanjebla lignajo sen turnar su a me por gratitudar to quon li antee manjabis... E yen pro quo kande vu tiris la kordo vu trovis pupeo vivanta vice mortinta asno.

-Ma ya mokas vua historio! -klamis la iracigita kompristo-. Me nur savas ke me spensis duadek centimi intence komprar vu e me volas ke onu retrodonez a me la pekunio. ka vu savas quale me agos? Me retroduktos vu a la merkato e me vendos vu kom sika ligno por brulesor en herdo.

-Do, vendez me; to ne jenas me -diciis Pinochio, qua dume per salto lansis su a la maro.

E Pinochio joyoze nateskis por forirar la rivo, e dum la natado lu klamis a la kompristo:

-Adio, mastro; se vu bezonas pelo por facar tamburo lore vu memorez me.

E Pinochio rideskis ma ne cesis la natado; pos kelka minuti lu turnis su a la rivo e klamis maxim laute:

-Adio, mastro; se vu bezonas kelka sika ligno lore vu memorez me.

En la tempo de klozar e desklozar la okuli, Pinochio foriris la rivo tante multe ke lu esis preske nevidebla, nur onu povis observar mikra punto nigra en la surfaco di la maro, qua ulafoye saltis a la aero, quale delfino ludema.

Dum la natado, Pinochio vidis meze la maro rokon granda, di qua aspekto esas ta di blanka marmoro. Sur la somito di la roko esis bela kapro qua dulce bramis. La kapro gestadis por savigar da Pinochio ke lu proximigeskez su a la roko.

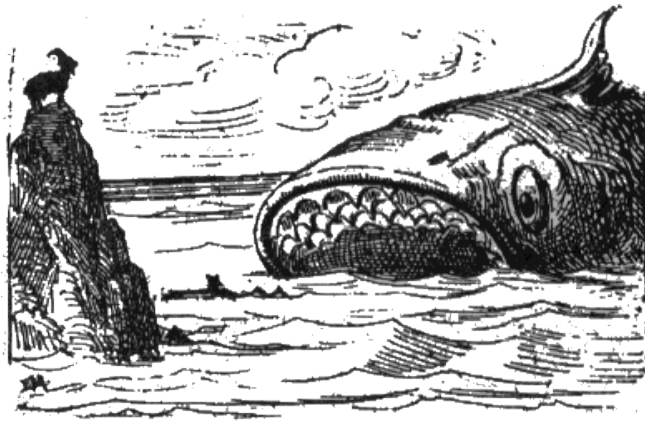
Esis tre singulara ke la pilaro di la kapro, vice blanka o nigra o blanka e nigra, esis blua, ma ta blua koloro memorigis da Pinochio la blua koloro di la hararo di la belega puerino.

Vi povas imagimar quante forte e rapide pulsas la kordio di Pinochio! Kun rinovigita forco ed energio, lu nateskis a la roko; kande lu esis arivonta a la roko, kapo di monstro kun boko tote apertita tam granda kam groto e kun tri denti-serii pavorigiva mem desegnita surpapere, ekiris la maro-surfaco ed iris a lu.

Ka vi savas qua esis ta marala monstro?

La monstro esis la enorma Sharko quan vi bone konocas pro ke plurafoye onu parolis pri lu en ta rakonto. Pro lua malignaji e lua nesaturebla hungro surnomizesis per la frazo: "La Atila a fishi ed a peskisti"

Vi imaginez la terorigata Pinochio lor vidir ta monstro. Lu intencis eskapar Sharko, zigzagar, fugar... ma ta enorma boko tote apertita iris a lu tam rapide kam flecho.

-Natez maxim rapide! -klamis bramante la bela kapro a Pinochio.

E Pinochio natadis tote desesperita, per lua brakii, per lua pektoro, per lua gambi e per lua pedi.

-Natez plu rapide, Pinochio, la monstro proximeskas a vu!...

E Pinochio, kun rinovigita forco, natis plu rapide kam antee.

-Atencez, Pinochio!... La monstro preske kaptas vu!... Apud vu!... Apud vu!... Voluntez, hastigar la natado o vu devoresos!...

E Pinochio natis hastoze, plu rapide kam antee, adavane, adavane, quale kuglo di fusilo. Lu ja esis proxim la roko, e la mikra kapro, inklinita a la maro, extensis lua mikra avana gambo intence helpar Pinochio ekirar la aquo!

Ma tarde! La monstro aspiris aquo e kune la natanta Pinochio, tante violente e gluteme ke lor la eniro de Pinochio en la monstro, ilua kapo frapesis tante forte ke la pupeo esvanis su dum horo-quarimo.

Kande lu vekis, lu ne bone memoris la lando quan lu habitas. En la cirkumaji di Pinochio la obskureso esis tante nigra ke irgu povus pensar ke Pinochio enirabis kalmaro plena de inko. Atence lu intencis askoltar ulo, ma lu nur audis la bruiso da interruptita vento qua shokis sur lua vizajo. Lu ne savis ube esis la origino di la vento, ma pose lu komprenis ke ta vento venis de la pulmoni di la monstro. Vi omna devas savar ke Sharko esis astmika, do lua respirado esis quale ventego.

Pinochio intencis kelke kurajigar su, ma kande lu verifikis ke lu esis enkarcerigita en la korpo di monstro, lu ploreskis e krieskis, e dum la plorado lu klamis:

-Sokurso! Sokurso! Quanta desfeliceso! Kad ulu venos helpar me?

-Quan vu volas ke salvez vu, desfelica puero? -en la obskureso dicis voceto debila, tam debila kam soni de gitaro mikonstruktita.

-Qua parolas tale? -questionis Pinochio, senmovigita da la pavoro.

-Me! Me esas povra atuno, qua glutesis da Sharko samatempe kam vu. E vu, quala fisho esas vu?

-Me tote ne relatas kun fishi. Me esas pupeo.

-Lore, se vu ne esas fisho, pro quo vu permisis Sharko glutar vu?

-Me ne permisis glutesar, ma Sharko glutis me! E nun, quon ni povas agar hike en la obskureso?

-Rezignar e vartar til ke Sharko digestos ni.

-Ma me ne volas digestesor! -klamis Pinocchio qua itere ploreskis.

-Anke ne me volas digestesor -diciis la atuno-, ma me esas kelke filozofo do me konsolacas me pro ke, por atuno, esas preferinda mortar en la aquo kam en oleo...

-Stultaji! -klamis Pinocchio.

-To esas simple opiniono da me -diciis la atuno-, ed omna opiniono esas respektinda!

-Bone..., me volas forirar... me volas eskapar...

-Eskapez de Sharko, se vu povas!...

-Ka ta monstro esas tre granda? -questionis Pinocchio.

-Lu esas longa de plu kam un kilometro, sen mezurir lua kauda.

Dum ke li interparolis en la tota obskureso, Pinocchio vidis tre fora klareso.

-Quo esas ta fora mikra lumo? -diciis Pinocchio.

-Forsan esas kompano qua anke vartas digestesor da Sharko!...

-Me iras renkontrar lu. Ka lu povas esar olda fisho olqua diciis a me quale eskapar?

-Maxim kordiale ton me volas, kara pupeo.

-Adio, atuno!

-Adio, pupeo. Bona chanco!

-Ube ni itere renkontros?...

-Nulu savas... me preferas ne pensar pri to!

Chapitro XXXV

Pinochio trovas en Sharko... quan lu trovas? Lektez ta chapitro e vi deskovros lo.

Pinochio, lor adiir lua bona amiko la atuno, marcheskis en la obskureso per vacilanta-maniero, pazope, en la korpo di Sharko, a la fora mikra lumo.

Dum la marchado lua pedi barbotis adsur flako plena de grasoza e glitigiva aquo di qua intensa odoro esis sama kam ta di peskito fritita.

Lor lua proximesko a la lumo, olua klareso plugrandeskis til ke pos la marchado fine lu arivis apud la lumo... quon lu trovis? Vi ne povus divinar lo malgre ke vi probez sucesar mil foyi: lu trovis mikra tablo, sur olu esis acendita kandelo stekita en verda botelo, e sidanta, apud la tablo, esis oldulo tre blanka, tam blanka kam nivo o kam kremo batadita. La oldulo mastikeskis mikra fishi vivanta, tante vivanta ke ula fishi sucesis eskapar de lua boko.

Pro vidar la oldulo, la joyo di Pinochio esis tante granda e neexpektita ke la pupeo preske delireskis. Pinochio volis ridar, volis plorar, volis dicar tre multa kozi; tamen lu nur esis kapabla balbutar sensenca frazi. Fine lu sucesis emisar joyo-krio e kun lua brakii separita lu lansis su a la kolo di la oldulo por embracar lu, dume Pinochio klamis:

-Ho! Kara patro mea! Fine me trovas vu! Me nulatempe itere abandonos vu, nulatempe, nulatempe!

-Ka mea okuli ne trompas me? -dicas la oldulo frotanta lua okuli-. Ka vere vu esas mea kara Pinochio?

-Yes, yes, esas me, esas me ipsa! E ka vu ja pardonis me? Ka no? Ho, patro mea, quante bona vu esas!... E pensar ke me, kontree... Ho! Se vu savus quanta desfelicaji eventis a me, e quante multe me agis eroroze! En la dio ke vu, povra patro mea, vendis vua jaketo por komprar skolo-libreto por ke me povez asistar la skolo, me eskapis intence irar a la pupei-teatro, e la pupeestro volis jetar me a la fairo por rostar bone mutono, e pose lu donacis a me kin ora moneto-peci por ke me donez oli a vu, ma me trovis Kato e Foxo qui

duktis me a la albergo di la reda kreveto, ibe li manjis quale hungroza volfi, e kande en la nokto me ekiris la albergo, asasinisti persequeskis me, me sempre avan li, e li kurante dop me, e me avan li, e li duris la persequado dop me, til ke fine li kaptis me e pendigis me de brancho di la Granda Querko, ube la belega yunino di qua hari esas blua transportigis me en karoso apud lu, e kande la mediki vizitis me li dicis nemediate: "Se lu ne esas mortinta, lore lu esas vivanta", e lore me nevolunte dicis mentiajo do mea nazo plulongigeskis e me ne povis ekirar la chambro, e me iris kun Foxo e Kato intence enterigar quar ora moneto-peci, nam un moneto-pecon me spensis en la albergo, e la papagayo rideskis, e me ne trovis la duamil moneto-peci, e kande judiciisto savis ke mea ora moneto-peci furtesis, lu decidis enkarcerigar me, por kontentigar la furtisti, e fine me ekiris la karcero e me vidis grapo de vit-beri en agro, ma me kaptesis da fera kaptilo e la rurano metis hundo-koliario a me por ke me laborez kom gardista hundo en lua haneyo, ma fine lu saveskis pri mea inocenteso do lu permisio a me forirar, e la serpento, kun fumurifanta kaudo, rideskis e veino di olua pektoro krevis, e tale me retroiris a la hemo di la belega yunino, elqua mortis, e la kolombo, qua vidis me ploranta, dicis a me: "Me vidis vua patro konstruktanta kanotacho por irar serchar vu", e me dicis a la kolombo: "Me esus maxim felica se anke me havus ali", e lu dicis a me: "Ka vu volas irar apud vua patro", e me dicis a lu: "Ton me volas, ma qua portos me apud lu?", e la kolombo dicis a me: "Me ipsa portos vu", e me dicis: "Quale?", e lu dicis a me: "Kavalkez me", e tale ni flugis dum la tota nokto, e ye la matino omna maristi qui regardis a la maro, dicis a me: "Esas kompatinda patro en kanotacho, ed ilu esas drononta", e me, de fora disto, nemediate rikonocis lu, mea kordio helpis me en la rikonoco, e me advokis lu por ke lu retrovenez a la plajo...

-Anke me rikonocis vu -dicis Jepeto-, e volunte me retroirabis a la plajo, ma, quale? La maro esis plena de ondegi, e furioza ondo renversis la kanoto. Lore hororoza Sharko, qua esis proxim me, kande lu vidis me en la aquo, lu rapide natis a me e kun lua lango kaptis me e pose glutis me, quale se me esus vermicelo.

-Depos quanta tempo vu esas en la Sharko? -questionis Pinochio.

-De ta dio til hodie, cirkum du yari; du yari, mea kara Pinochio, olqui por me esis tam longa kam du yarcenti!

-E quale vu sucesis vivar hike? Ed ube vu trovis la kandelo? E qua donis a vu la alumeti por acendar la kandelo?

-Nun me explikos omno a vu. Savez ke la sama burasko olqua renversis mea kanoto, anke sinkigis vari-navo. Omna maristi salvesis, ma la navo dronesis, e Sharko, qua ta dio maxim multe hungris, anke glutis la navo pos glutir me...

-Quo? Ka Sharko glutis la navo per un sola bokedo? -questionis surprizita Pinochio.

-Yes, la tota navo glutesis per un sola bokedo; e Sharko nur sputis la granda masto pro ke olu esis inter lua denti. Fortunoze la barko esis plena de karno konservita en stana buxi, de galeti, to esas, de la pano di la maristi, de boteli de vino, de sika vitberi, de fromajo, de kafeo, de sukro, de kandeli ek vaxo e de buxi kontenanta alumeti. Kun ta abundanta vari me povis vivar dum du yari; ma preske omna vari ja exhaustesis, la nutritiv-armoro esas vakua e ta kandelo, quan vu vidas, esas la lasta...

-E ka pose?...

-Pose, kara filio, la obskureso...

-Do, kara patro -diciis Pinochio-, ni ne plus disipez nia tempo. Ni devas pensar pri quale eskapar de Sharko tam balde kam posibla...

-Eskapar?... Quale?

-Ni devas saltar a la maro de la boko di Sharko, e natar...

-Bona projeto, ma, kara Pinochio, me ne savas natar.

-Ka to importas? Vu kavalkos me sur mea shultri, me bone natas, do sekure me portos vu a la plajo.

-Iluziono, kara puero! -diciis Jepeto dum ke lu agitis lua kapo e ridetis kun melankolio-. Kad esas posibla ke pupeo, di qua alteso esas cirkum un metro, povas havar forco tante granda por portar me sur lua shultri?

-Probez! Pluse, se onu skribis en la cielo ke ni devas mortar, adminime ni havos la konsolaco de mortar kune, embracita.

E sen parolar pluse, Pinochio prenis la kandelo e marchante avane, por bone lumizar la voyo, diciis a lua patro:

-Venez dop me e ne plus pavorez.

Tale li marchis dum multa tempo, trairis la korpo e la stomako di Sharko. Ma kande li arivis apud la granda fauco di la monstro, li haltis lua marchado por observar la cirkumaji e profiter la instanto maxim apta por eskapar.

Vi omna devas savar ke Sharko esis tre olda e lu esis astmiko e sufris pro kordio-palpitado, do lu oblige dormas kun lua boko tote apertita; yen pro quo de la fauco di Sharko Pinochio povis vidar granda parto de la steloza cielo e belega luno.

-Ta esas la oportuna instanto por eskapar -susuris Pinochio a lua patro-. Sharko dormas quale muso, la maro esas tranquila e la nokto lumoza pro la luno-lumo. Venez, kara patro, venez pos me e ye poka tempo pos nun ni esos salvita.

Nemediate li acensis la fauco di la marala monstro e kande li arivis a la boko, li marcheskis lente adsur la lango, olqua esis tante larja kam avenuo di gardeno. Li ja esis pronta por saltar a la maro, ma subite Sharko sternutis, e pro la sternuto la monstro agitis su tante violente ke Pinochio e Jepeto falis aden la stomako di Sharko.

La falo extingis la flamo di la kandelo, do la tota obskureso esis cirkum la patro e lua filio.

-E ka nun...? -questionis serioza Pinochio.

-Nun, kara puero, ni esas tote perdita.

-Ka perdita? Pro quo? sizez mea manuo, kara patro, ed atencez ne mispazar!

-Adube vu duktas me?

-Ni devas itere probar eskapar. Venez kun me e ne pavorez.

Jus ton dicis, Pinochio sizis la manuo di lua patro e marchante kune itere acensis la fauco di la monstro, trairis olua lango e la tri serii de denti. Ma ante saltar a la maro, la pupeo dicis a lua patro:

-Kavalkez sur mea dorso, ed embracez me forte. Pose me ja savas quale me devas agar.

Kande Jepeto kavalkis sur la dorso di Pinochio, la pupeo saltis a la maro e nateskis. La maro esis tam serena kam kuveto plena de oleo, la luno splendide brilis e Sharko profunde dormadis, tante profunde ke mem kanono-pafo ne povus vekigar lu.

Chapitro XXXVI

Fine Pinochio cesas esar pupeo e transformesas a puero.

Dum ke Pinochio natadis rapide a la plajo, lu remarkis ke lua patro, qua esis kavalkanta lu e havis lua gambi en la aquo, intense tremadis, quale tremas febriko.

Ka lu tremis pro la kolda aquo o pro pavoro? Qua savas lo? Forsan pro la du kauzi. Ma Pinochio supozis ke lua patro tremadis pro pavoro, do la pupeo dicis a lua patro, por tranquiligar lu:

-Kurajo, patro! Ye ula minuti pos nun ni arivos a la plajo, do ni esos salvita.

-Ma, ube esas ta benedikita plajo? -questionis la oldulo, di qua destranquileso plugrandeskis dum ke lu observis la cirkumaji atence, quale talioro observas filo transiranta la truo di agulo. Me observas la cirkondanta horizonto, ma me nur vidas cielo e maro.

La povra Pinochio simulis esar kontenta, ma vice... vice esar kontenta lu senkurajigeskis su; lu preske ne havis forco, lua respirado esis desfacila e fatiganta... to esas, lu esis tote fatigita e la plajo ankore esis fora.

Pinochio natadis dum ke lu havis forco, ma subite lu turnis lua kapo a lua patro e dicis a Jepeto:

-Pa... patro, hel... helpez me!... me mo... morteskas!

La patro e la filio esis drononta, ma li audis voco de "gitaro mikonstruktita", qua dicis:

-Qua morteskas?

-Me, e mea povra patro!

-Me rikonocas ta voco! Vu esas Pinochio!

-Certe. E ka vu?

-Me esas la atuno, vua kompano en la karcero, to esas, en la korpo di Sharko.

-Quale vu sucesis eskapar?

-Me imitis vua agado tarelate. Vu montris a me la voyo, e me eskapis pos vi.

-Kara atuno, vu arivas en bona horo! Me pregas vu ke vu helpez ni, o ni dronesos!

-Volunte e maxim kordiale. Sizez mea kaudo e me duktos vi a la plajo, depos quar minuti ni esos en la maro-bordo.

Jepeto e Pinochio, quale vi omna ja povas supozar, nemediate konsentis; ma vice sizar la kaudo di la atuno li decidis sidar kavalke sur la dorso di la atuno.

-Ka ni esas tro pezoza? -questionis Pinochio.

-Ka vi pezoza? Tote no; semblas a me ke me portas sur mea dorso du konki -respondis la atuno, olqua esis tam granda e forta kam bovyuno du yari evanta.

Lor la arivo a la plajo, unesme Pinochio saltis adsur tero por helpar lua patro tervenar; pose lu turnis su a la atuno e kun emocigita voco dicis a la fisho:

-Kara amiko, vu salvis mea patro! Ne existas suficanta vorti por bone gratitudar to quon vu jus agis! Adminime vu permisez ke me kisez vu kom eterna gratitudo!...

La atuno ekirigis lua muzelo exter la aquo e lore Pinochio, genupozita sur la sulo, kisis maxim amoze la boko di la atuno. Ta amoza kiso emocigis tante multe la povra atuno ke lu tote eniris la aquo e desaparís; lu ne volis ke omni videz lu plorar quale puero pro la emoco. Dume jorneskis.

Pinochio ofris lua brakio a Jepeto, ilqua preske ne havis forco por esar stacanta, e dicis:

-Sizez mea helpanta brakio, kara patro, e ni marcheskez. Ni marchos tam lente kam formiki, e se la marchado fatigas ni, lore ni haltos por repozar.

-Ed, adube ni iros? -questionis Jepeto.

-Ni devas serchar domo o kabano di qua habitanti donez a ni, karitate, pano e kelka palio uzebla kom lito.

Depos marchado per min kam cent pazi, li vidis du sidanta enti deformita almonanta. Li esis Kato e Foxo, ma nulu povus rikonocar li. Savez ke Kato pro sempre simular esar blinda, fine lu divenis blinda; e Foxo, kun mizeroza aspekto, senpiligita, mem perdis lua kaudo. Tale esis li. La furtista Foxo, en la maxim mizeroza stando, oblige vendis lua belega kaudo a migranta komercisto, qua kompris la kaudo por facar mushi-pavorigilo.

-Ho, Pinochio! -klamis Foxo kun trista voco-. Esez karitatem a ta du maladi!

-Maladi! -dicis Kato.

-Adio, raskali! -respondis la pupeo-. Vi trompis me unfoye, ma nula pluse.

-Fidez a nia paroli, Pinochio, nun vere ni esas povra e desfelica!

-Fidez a nia paroli! -dicis Kato.

-Se vi esas povra, vi bone meritas lo. Memorez la proverbo: "Pekunio furtita nultempe fruktifas". Adio, raskali!

-Esez kompatema a ni!...

-A ni!...

-Adio, raskali! Memorez la proverbo: "La farino di la diablo esas brano".

-Vu ne abandonez ni!

-...ni! -dicis Kato.

-Adio, raskali! memorez la proverbo: "Qua furtas vesti, mortas nuda".

E Jepeto e Pinochio duris tranquile lia marchado til ke depos cent pazi li vidis, en la fino di voyo meze agri, bela palia kabano kun olua tegula tekto.

-Ulu devas habitar ta kabano -dicis Pinochio-. Ni irez ad olu e pordo-frapez.

Li iris a la kabano e pordo-frapis.

-Qua pordo-frapas? -diciis voceto de la internajo.

-Ni esas patro e lua povra filio, sen pano e sen tekto -respondis Pinochio.

-Turnez la klefo e lore onu desklozesos la pordo -diciis la voceto.

Pinochio turnis la klefo e desklozis la pordo. Kande li eniris la kabano, li regardis cirkum su, ma vidis nulu.

-He! Ube esas la mastro di ta kabano? -diciis astonita Pinochio.

-Hike, en la suprajo!

Jepeto e Pinochio regardis a la tekto e sur trabo li vidis la parolanta Grilio.

-Ho! mea kara Grilio! -diciis Pinochio dum ke lu afable salutis Grilio.

-Nun vu dicas "mea kara Grilio", ka no? Ma ka vu memoras ke por ekspulsar me de vua hemo, vu lansis a me ligna martelo?...

-Vu esas certa, kara Grilio! Vu ne acpez me en vua hemo... anke vu lansez a me ligna martelo, ma kompatez mea povra patro!...

-Me kompatoz la patro ed anke la filio; ma me volis memorigar da vu vua mala konduto a me, por savigar ke en ta mondo, se esas posibla, onu devas esar polita a la ceteri; forsan en futura dio onu bezonos ta politeso de li.

-Vu esas certa, kara Grilio, vu esas certa, e me nulatempe oblivios ta leciono da vu. Ma, dicez a me, quale vu kompris ta bela kabano?

-Ta kabanon donacis a me hiere belega mikra kapro di qua pili esas blua.

-Ed, adube iris la kapro? -questionis tre kurioza Pinochio.

-Me ne savas adube lu iris.

-E kande lu retrovenos?...

-Lu retrovenos nulatempe. Hiere departis tre afliktita e per lua bramado lu diciis: "Povra Pinochio!... Me ne plus rividis lu..., lu devorezis da Sharko!...".

-Ka lu ton diciis?... Do esis elu!... esis elu!... esis mea kara Feino!... -klameskis ploranta Pinochio.

Depos duranta plorado, lu sikigis lua okuli e facis lito per palio, por ke la olda Jepeto povez sterner su. Pose lu questionis a la parolanta Grilio:

-Dicez a me, Grilio, ube me povus trovar glasedo de lakto por mea povra patro?

-Pos trairar tri agri vu arivos a la hemo di la rurano Jovano, qua proprietas bovini. Irez a ta domo ed ibe esas la lakto quan vu volas.

Pinochio departis a la hemo di la rurano Jovano, ilqua dicis a la pupeo:

-Quanta lakton vu volas?

-Glasedo.

-Me vendas la lakto a vu po un centimo. Unesme donez la pekunio a me.

-Me havas nula pekunio -dicis Pinochio kun tristeso e chagreno.

-Male, kara pupeo -dicis la rurano-. Se vu havas nula pekunio lore me havas nula lakto.

-Pacienteso! -dicis la pupeo, qua departeskis.

-Haltez la parto -dicis Jovano-. Ni povus interkonkordar. Ka vu volas turnigar la norio?

-Quo esas norio?

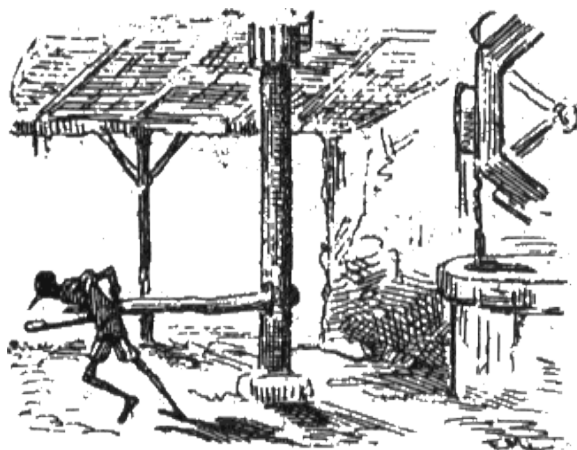
-Olu esas ta ligna mashino olqua esas utila por ekirigar aquo de la puteo, por irigacar la verdaji.

-Me probos...

-Do ekirigez cent siteledi de aquo e lore me donacos a vu glasedo de lakto.

-Me konkordas.

Jovano duktis la pupeo a la norio e docis lu pri quale turnigar olu. Nemediate Pinochio laboreskis, ma ante ekirigar la cent siteledi de aquo lu esis parkovrita de sudoro, de lua kapo til la pedi. Nulatempe lu laborabis tante multe.

-Til nun mea asno esis ta qua laboris por turnigar la norio -diciis la rurano-, ma hodie lu esas mortonta.

-Ka me povas vidar lu? -diciis Pinochio.

-Kun plezuro.

Kande Pinochio eniris la stablo, lu vidis povra asno jacanta surpalie, qua perdabis omna lua forci pro hungro e tro fatigiva laborado. Atence Pinochio regardis la asno, e kelke perturbita lu diciis:

-Me konocas ta asno! Lua vizajo ne esas novajo a me!

E Pinochio inklineskis su a la asno, e questionis a lu, en la asni-linguo:

-Qua esas vu?

-Lor audir ta questiono, la asno desklozis lua preske mortinta okuli e balbutante respondis en la sama linguo:

-Me e... esas Me... Mecho...

E nemediate la asno klozis lua okuli e mortis.

-Ho! Povra Mecho! -diciis nelaute Pinochio, qua prenis kelka palio por sikigar lakrimo olqua decensis adsur lua vizajo.

-Ka vu esas tante afliktita pro la morto de asno qua ne esas vua? -diciis la rurano-. Do quon me devus agar nam me kompris olu po multa pekunio?

-Me savigas da vu ke ta asno esis amiko di me!

-Ka vua amiko?

-Samskolano!...

-Quon vu dicas? -klamis Jovano, qua ridegeskis-. Ka vua samskolani esis asni?... Me bone povas imaginar quante multe vi studiis en ta skolo!...

La pupeo, kelke ofensita da ta paroli, respondis nulo; lu prenis la glaso kontenanta fresha lakto e lu retroiris a la kabano.

De ta dio, e dum kin monati, Pinochio singlamatine vekis ante la jornesko por irar turnigar la norio e tale ganar la glasedo de lakto olqua esis quaze medicino kuraciva por lua malada patro. ma ta singladiala laboro ne esis suficanta; Pinochio lernis facar oziera korbi, olquin lu pose vendis. Per la ganita pekunio li povis admirinde plenigar la nutrivi-armoro. Pluse lu facis eleganta mikra charioto por portar lua patro adexter la hemo por promenar kune e respirar fresha aero, se la vetero esas agreabla.

E dum la noktesko e parto de la nokto, lu lektis e skribis. En proxima vilajo lu kompris, po poka centimi, granda libro sen kovrili quan lu lektis. Por skribar lu uzis palio

kom plumo, e vice inkeyo kontenanta inko, lu uzis mikra flakono kontenanta suko de rovo-beri e de cerizi.

Agante tale, kun bona volo pri vinkar omna desfacilaji e laborar singladie, lu sucesis bone flegar lua sempre malada patro, e pluse lu povis sparar quaradek centimi por komprar nova vestaro.

Ye ula matino Pinochio dicis a lua patro:

-Me departas a la merkato por komprar vestio, boneteto e paro de shui. Lor mea retroveno adheme -dicis Pinochio-, me esos tante bone vestizita ke vu konfundos me a sinioro.

Pinochio departis e kureskis felica e kontenta. Subite audis ke ulu advokis lu per lua nomo; lore Pinochio turnis su e vidis bela heliko sur arbusto.

-Ka vu ne rikonocas me? -dicis la heliko.

-Me ne esas tote certa...

-Ka vu memoras ta heliko qua laboris kom servisto en la hemo di Feino di qua hari esas blua? Ka vu ne memoras la nokto kande me apertis la pordo e vua pedo esis stekita en ta eniro-pordo?

-Certe me bone memoras ta nokto -klamis Pinochio-. Ma dicez a me, kara heliko, ube esas la bona Feino? Quon elu agas? Kad elu pardonis me? Kad elu memoras me? Kad elu amas me tante multe kam antee? Kad elu esas fore? Ka me povus vizitar elu?

La heliko respondizis senhaste omna questioni da Pinochio:

-Mea kara Pinochio! La povra Feino jacas surlite en hospitalo...

-Kad en hospitalo...?

-Desfortunoze! Opresita da tanta desfelicaji, lu grave maladeskis e lu ne havas suficanta pekunio mem por komprar peceto de pano.

-Ka vere?... Ho! Quanta chagreno! Ho, povra Feino!, povra Feino! Se me havus miliono, kurante me irus apud elu por donacar ta pekunio a lu,... ma me nur havas quaradek centimi... yen oli: me intencis komprar nova vestaro. Prenez oli, heliko, e portez la pekunio a mea bona Feino.

-E ka vua nova vestaro?

-Kad importas nova vestaro? Tote no. Anke me vendus ta raji, quin me metas, por helpar elu!... departez, heliko, hastoze; e retrovenez adhike ye du dii pos nun; lore me esperas povar donar a vu plusa pekunio. Til nun me laboris por mantenar mea patro, ma de hodie me laboros singladie kin plusa hori por anke mantenar mea bona patro. Adio, heliko, me vartos vua retroveno ye du dii pos nun.

La heliko, kontree lua kustumala agado, kureskis tam rapide kam lacerto sub la suno agostala.

Kande Pinochio arivis aden lua hemo, lua patro questionis a lu:

-Ube esas vua nova vestaro?

-Me ne trovis apta vestaro por me. Pacienteso!... Me kompros olu ye altra dio.

Dum ta nokto, Pinochio vice laborar til duadek kloki, lu laboris til la noktomezo; do vice facar ok korbi, lu facis dek e sis. Pose lu iris a lua lito e dormeskis. En la noktala sonjo lu kredis vidar Feino, bela e ridetanta, elqua, pos kisar ilu, dicis:

-Bonege, Pinochio! Danke vua bona kordio me pardonas omna vua malicaji. La pueri qui helpas amoze lia genitori en la mizerozeso ed en la maladeso, meritas laudi ed amo, malgre ke li ne esas la maxim obediema e lia konduto povas ne esar la maxim bona. Esez bone judikanta e lore vu esos felica.

Ye ta instanto la sonjo finis e Pinochio vekis kun lua okuli exter lia orbiti. Vi imaginez lua surprizo kande lu remarkis ke lu ne plus esas ligna pupeo ma vera puero, quale la cetera pueri. Lu regardis la cirkumaji e vice la kustumala palia parieti di la kabano, lu vidis bela chambro mobilizita ed ornita kun simpleso, ma elegante. E kande lu ekiris la lito lu vidis nova vestaro, nova boneteto e paro de brilantega boti ek ledro.

Lu metis lua nova vesti, e trovis en posho monetuyon ek ivo, sur olu esis grabita ta vorti: "Feino, di qua hari esas blua, retrodonas a lua kara Pinochio la quaradek centimi, e gratitudas ilua bona kordio". Pinochio desklozis la monetuyo e vice quaradek centimi, esis quaracent senuza moneto-peci ek oro.

Pose lu iris avan spegulo por vidar su, e lu vidis altra persono. Lu ne vidis reflektita imajo de ligna pupeo, ma vivanta vizajo di inteligenta e bela puero di qua hari esas bruna, okuli cielo-blua e maxim gaya aspekto.

Meze ta marveli, olqui eventis intersequante, Pinochio vere ne savis ka lu esis vekita o dormanta kun lua okuli apertita.

-Ube esas mea patro? -subite lu klamis.

Ed enirante la apuda chambro lu trovis la olda Jepeto, sana, bonaspektanta, bonhumoroza, quale lu esis en olima tempo; ilqua itere laboras kom ligno-taliisto e nun desegnas belega kadro kun folieti, flori e mikra kapi di diversa animali.

-Efacez dubito, kara patro: quale onu povas explikar ta subita chanji? -questionis Pinochio, dume lu saltis a lua patro por embracar e kisar lu.

-Ta subita chanji en nia hemo esas merito da vu -dicis Jepeto.

-Pro quo esas merito da me?

-Pro ke kande pueri qui esas mala, ne plus esas tala ma bona pueri, lore li havas la vertuo rinovigar e plubonigar la aspekto di la familio.

-Ed, ube esas celita la anciena ligna Pinochio?

-Yen olu -respondis Jepeto, qua extensis fingro a pupeo qua apogas su an stulo, kun lua kapo inklinita adlatere, la brakii pendanta, la gambi krucigita e kelke faldita; esis preske miraklo ke la pupeo esis stacanta.

Pinochio turnis su por regardar la ligna pupeo, e depos regardar olu dum plura minuti, lu komplezante dicitis :

-Quante komika esis mea aspekto kande me esis pupeo! E quante felica me esas por ke me transformesis a bona puero!...

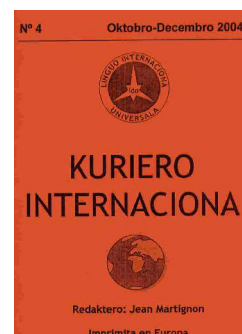

FINO DI LA TRIESMA PARTO

Lor la publikigo de la triesma parto en ta revuo di la Ido-Societo Hispana, anke publikigesos interretala versiono e pluse la kompleta verko (triadek e sis chapitri) esos gratuite deskargebla kom pdf-dokumento de la ret-pagino di Editerio Krayono [www.publikaji.tk].

Reklamo

Por lektar interesiva artikli en bela stilo Idala voluntez abonar la revuo di Jean Martignon "KURIERO INTERNACIONA", olqua publikigesas ye singla trimestro. La chipa yarala abono esas po 10 €. Internet-adreso: martignon.jean@wanadoo.fr
Postala adreso: Jean Martignon, 12 rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, France - Francia.

Gramatiko

Prepozicioni. (lor-ye)

80. – **Lor** = en la tempo di, samtempe kam : **Lor vua nasko; lor mea mariajo; lor la tertremo di...; en la realeso, la homi esas egala nur lor sua nasko e lor sua morto (18).**

81. – **Malgre** = sen impedesar da..., sen ceder a... Ex. : **Il sucesis malgre omna obstakli; il departis malgre sua matro o : malgre la impero di sua patrulo. Quale on vidas, malgre povas havar kom komplemento persono o kozo (19).**

82. – **Per** indikas l'instrumento di la ago, to quo uzesas pro produktar olu, la moyeno : **skribar per plumo, per krayono; sendar per posto; mortigar per hungro; li interbatis per pugni; il suocidis per revolvero; persuadar per dolceso; vu kovros la amasi de betravi per palio.**

Precize pro ke **per** indikas instrumento, moyeno, lu ne darfas uzesar avan la aganto en la komplemento dil verbo pasiva, sive ta aganto esas persono od animalo, sive ol esas kozo; nur **da** uzesas takaze : **lu esas tote kovrita da nivo. Se vu hezitos inter da e per, chanjez la formo pasiva a formo aktiva : la nivo tote kovris la tekti. Do la nivo esas la aganto en la frazo pasiva; konseque on devas uzar da (ne per) avan olu.**

83. - **Po** preiras la kozo kambie donata; ol indikas equivalo : **me kompris la domo po quaradek mil franki = me pagis quaradek mil franki po la domo; sigari po dek centimi. – Me kompris dek sigari po un franko (sume). Se on volas dicar : sigari di qui singla kuestas un franko, on dicas : sigari po un franko single. Silko po kin franki (singla) metro; me kambiis mea biciklo po un plu nova. Il pagis la glorio po sua vivo. Me defensus ta afero mem po mea sango. Po quante vu vendas ta flori? la senco esus : kad vu vendas li grandaquante, mikraquante, grose o detale?**

Por indikar l'unajo kun qua relatas la preco on uzas la prepoziciono **por**. Ex. : **On abonas ta revuo po dek e du franki por yaro. On darfas anke dicar : po dek e du franki yare.**

Esus neutila uzar **po** (od irg altra prepoziciono) avan komplemento direta : **omna (o singla) libro kuestas tri franki (e ne : po tri franki).**

84. – **Por** indikas la skopo, la koncernato, la profitanto o nur destinario. Ex. : **Por quo vu volas havar pekunio? por komprar to quon me bezonas. On manjas por viver, on ne vivas por manjor. Me kompris ludili por mea infanti. Ica letropapero esas por tu e ta kuverti por me. La evento esas fortuneza por ilu, ma desfortuneza por vi. Me havas nulo por skribar, nek plumo, nek krayono (20).**

On uzas **por** avan l'unajo kun qua relatas la preco. (Videz po pri ca punto.)

85. – **Pos** relatas nur la tempo. Ol esas juste la konreaajo di ante. (Videz ica.) Ol signifikas « plu fore kam... » (en la tempo). Ex. : **To eventis pos mea parto. Me certe arivos pos elu. Quon li agos pos mea morto?**

Me atestas, ke il dicis to ante tua fratulo ed avan tu, nule pos ilu, quale il asertas; e mesavas lo tre certe, nam omno eventis koram me.

86. — **Preter** = pasinte apud (ulu od olu) ed irante plu fore kam (li). Ex. : **Ni rajuntis li ye la halteyo, ma iris preter li e preter omni quin ni renkontris, til ke ni atingis la portuo.** — **Ni iris preter lia fenestri, malgre lia signi e voki.** — **Li preter-vehis ni, ma salutis ni afable, pasante.** — **Pro quo camatine vu iris preter mea pordo, sen haltar dum kelk instanti?**

87. — **Pri** = koncerne, relate. Ex. : **libri pri filozofio. Il esas tre erudita pri historio. Parolez a ni pri la linguo internaciona e pri vua voyaji.**

Nultempe uzez, vice **pri**, sive **de**, malgre l'exemplo di la Latina, sive **sur** malgre l'exemplo di ula lingui vivanta. Ma tre reguloze vu darfas uzar *koncerne, relate* qui expresas la sama ideo kam *pri*, ma en formo triople plu longa.

88. — **Pro** = per efiko od efekto di... Ex. : **Il mortis pro hungro; me tremas, ne pro timo, ma pro koldeso; el agas tale pro jaluzeso. Pro quo tu ploras? pro ke Petrus batis me.**

Se on atencos, ke ta prepoziciono fakte konocigas *de quo* venas la efekto produktita (exemple « hungro » en : **il mortis pro hungro**) on komprenos, ke ol havas kelka afineso kun *de*. Co explikas, ke en ul okazioni, ol povas esar remplasata del prepoziciono *de*. Ex. : **il mortis de hungro** expresas la kauzo dil morto (*hungro*) tam juste kam : **il mortis pro hungro**. Same : **el esas malada pro o de febro.**

89. — **Proxim** = ye mikra disto de la punto indikata, ne for olu. Ex. : **Me plantacigis kelka florarbusti proxim la domo. Kande il sentis su proxim la morto.**

Ta prepoziciono esas la kontreaajo de **for**. Kun olu la vicineso restas min granda kam kun **apud**. (Videz *ica* e *an*, qua indikas ne nur vicineso, ma kontigueso o kontrakto.)

90. - **Segun** = sen eskartar de..., conforme a... Ex. : **ni vivez segun la nova precepto : « amez l'una l'altra, quale me amis vi » e ne segun l'anciena : « okulo po okulo e dento po dento ».** — **Il agis segun sua opiniono. To ne esas permisata segun la lego. Arkitekturo segun la gusto di Renesanco. Pikturo (kopiuro) segun Rafael. Nultempe uzez segun vice per. Do dicez : el esis la perfekta portreto di sua patrolo per (e ne : *segun*) sua boneso e honesteso (21).**

91. — **Sen** esas la kontreaajo di **kun**. (Videz *ica*.) Ol indikas l'absenteso, la manko dil persono o kozo nomata : **Il arivis sen sua amiko; me ne povus vivar sen tu.**

92. — **Sub** indikas la situeso di ulu (od ulu) relate to quo esas supere ed en la sama vertikala driciono : **la kato dormas sub la tablo. Me refujis sub la hangaro pro la pluvo qua faleskis. La muso kuris (ad)sub la armoro. (Komp. *sur*).**

93. — **Super** (sen kontakto kun la objekto) = D. *über, oberhalb*; E. *over, above*; F. *au-dessus de*; I. *sopra, al disopra*; S. *por encima de sobre*. Ex. : **qua nombrizos la steli qui brilas en la cielo super ni? La vento pulsas l'aeroplano super la maro (o, se to esas**

necesa por indikar translaco, *adsuper* la maro). **La muevi flugas super la maro ed ofte pozas su lejere sur olua ondi.** Atencez ne uzar *super* o *sur* vice *pri*.

94. – **Sur** indikas la situeso di ulo (od ulu) relate to quo esas plu infre, en kontakto kun olu ed en la sama direciono : **La navi vehigas sur l'oceano homi, bagaji e vari. La kato saltis adsur la table por kaptar olu.**

Metafore : **havar autoritato sur judiciisti; havar yuri sur la krono; prenar afero sur su** (22). (Komp. *sub.*)

95a. – **Til** indikas la termino en la spaco o tempo. Ex. : **Ni irez til la frontiero; vartez til mea retroveno.**

Til uzesas kun **de** por indikar spacal o tempal intervalo : **de lundio til jovdio; de Calais til Dover.** Il indikas anke minimo : **il spensis de cent til duacent franki,** o simple : **il spensis til duacent franki.**

Til signifikas, ke on atingas la limito indikata. Kande la limito indikata esas, ne punto, ma ula intervalo, on devas kompletigar l'indiko, dicante precize : « **til la komenco o fino di...** » od : « **til la yaro 1912 ekskluzite o inkluzite (od ekskluzita, inkluzita)** » (23).

95b. – **Tra** – de un latero od extremajo a l'altra, interne. Ex. : **Li pasis tra la foresto. Il sinkis sua espado tra ilua pektoro.**

95c. – **Trans** – adsur l'altra latero. Ex. : **On pasas tra la rivero per vadeyo e trans olu per ponto. Ne irez trans la lago, nam ibe vu jenesus dal turisti.**

96. – **Ultre** = adjunte ad : **Ultre mea matralla linguo, me savas la Germana. Me esis tre charjita, nam ultre mea valizo, me portis du grosa paki.**

Ultre esas nur prepoziciono. Ni donez un plusa exemplo : « **Ultre mea repasto, me prenis kafeo kun glaseto de brandio** » (24).

Ne konfunde *ultre* a *exter* ^{***}, *trans*, o *ecepte*. ^{***}

97. – **Vice** = remplase...; od indikas ago kontrea, quan on opozas ad altra. Ex. : **Il parolis vice la prezidero; il ludas vice laborar.**

Ta prepoziciono uzesas kom prefixo, en sua senco internaciona : **vice-administero, viceprezidero, vice-sekretario, vice-rejo, vice-rejeso, e. c.**

Ol ludas anke la rolo di adverbo. Ex. : **Pro ke la prezidero esis absenta, me parolis vice (lu). Il devus skribar sua letri, vice (to) il babilas.**

98. – **Ye** esas propoziciono di senco nedeterminita, quan on uzas nur en la kazi ube nul altra prepoziciono postulesas da la senco. Ol indikas nome la loko o la dato exakta di evento, di fakto.

Ex. : Ye l'angulo di la strado; ye la dekesma kilometro; ye dimezo; ye la lasta foyo.

Pro ke ol indikas la loko, on uzas lu por precizigar la koncernata parto di la korpo : **me doloras ye la kapo; il prenis elu ye la tayo; il kaptis la kavalo per lazo ye la kolo.** Esus tote ne justa dicar, quale la Franca : *per* la tayo, *per* la kolo, nam nek la tayo, nek la kolo esas l'instrumento di la ago; or ni vidis ke *per* indikas sempre l'instrumento, la moyeno uzata.

(18) *Ta prepoziciono genitas l'adjektivo lora : Ti qui vivis en ta epoko savas quante teroriganta esis la lora eventa. — Ol genitas anke la adverbo lore, de lore, til lore. Se me esus avan la morto, mem lore me atestus lo.*

En Progreso, V, 28 trovesas ico : « Kelkafoye on uzas la prepoziciono lor kun vorti qui indikas dato o tempo, t. e. kun nomi di dio, monato, yaro. To esas nejusta : en omna tala kazi on devas uzar ye (por preciza indiko), en o dum (por intervali), ex. : ye la unesma di januaro, ye du kloki; en la printempo; dum la venonta yaro. — Lor povas (darfas) aplikisar nur a konkreta eventa, nam ol signifika exakte : « en la tempo di, samtempe kam ». Ex. : lor mea mariajo; lor la nasko di mea unesma filio; lor la lasta aparato di la kometo di Halley, lor l'explozo di la kurasnavo Liberté. On darfas anke dicar : « dum la milito Ruso-Turka », nam hike on parolas pri ulo, qua duris kelka tempo. »

(19) *Uli ne dicernas bone la difero di malgre e tamen. ****

Ica lasta ne esas prepoziciono e havas nula komplemento konseque; ol pleas la rolo di adverbo kun ideo di kontrasto, di opozo : il esas povra e tamen (il esas) jeneroza. Il esas malada tamen il volas laborar. — Tamen = malgre to.

(20) *Atencez la granda difero inter : me havas nulo por skribar e : me havas nulo skribenda. Forsan nun Esperantisti plajianta Ido facas la distingo dil du idei; ma ti qui ne ja adoptis nia end esas tote nekapabla facar ta distingo : li konocas nur : me havas nulo por skribar.*

(21) *Ne imitez Esperanto dicanta en « La feino » : « kiu estis la plena portreto de sia patro laù (vice per) sia boneco kaj honesteco », nam vi alterus l'ideo tradukenda.*

(22) *O « asumir afero » egale bona, se mem ne plu bona.*

(23) *Segun Progreso, IV, 661. — Videz tra e trans, insertata pos til, e numerizata 95,1 en 95,2.*

(24) *Ultre diferas de plus. Advere de la matematikal vidpunto la difero ne esas granda, pro ke $A + B = B + A$ (e mem ne sempre!). Ma, en la komuna vivo, l'ordino ne esas indiferenta, sive pro la tempo, sive pro l'importo relativa e tre neegala di l'adicionendi. Exemple, la supera frazo equivalas : « Me prenis mea repasto plus me kafeo. » Esus ridinda dicar : « Me prenis kafeo plus mea repasto », kontre ke on povas dicar tre bone : « Me prenis kafeo ultre mea repasto. »*

De to konsequas, ke nultempe on bezonas adverbigar ultre : la adverbo uzenda esas sempre pluse, qua anuncas l'adjunto di altra kozo a l'unesma e predicita. Exemple, F. en outre devas sempre tradukesar per pluse. Do on ne bezonas desquietesar, kad ultre povas uzesar kom adverbo e tale divenar kelkafoye dusenca. Exemple : « Ultre la festino eventis gaya balo. » Ula kritikemi kredas, ke la frazo esas bisenca til la streko. No, nam en l'altra senco on devus dicar : Pluse, la festino eventis... » (e o kun gaya balo). On havas nul ambigueso timenda, se on uzas la justa prepoziciono. (Progreso, VI, 481.)

Texto ekstraktita vortope ek la libro “Kompleta Gramatiko detaloza di la linguo internaciona Ido” da L. de Beaufront.

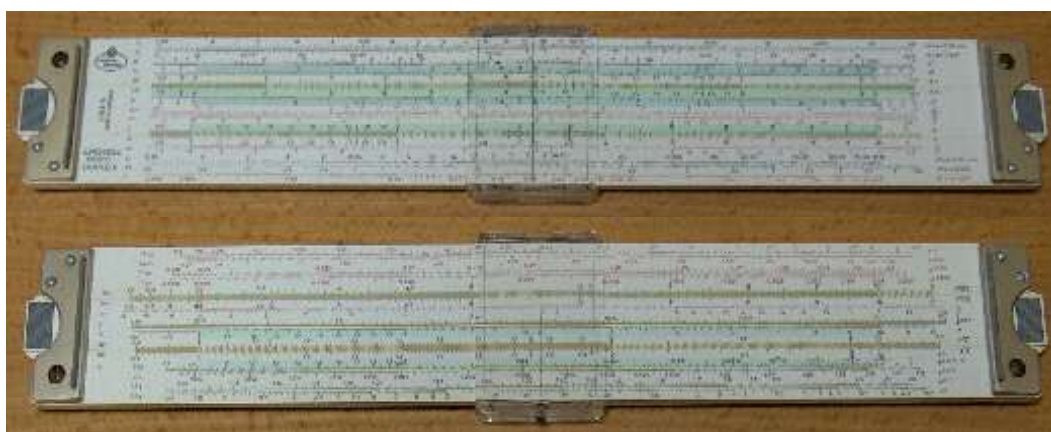
Glit-kalkulilo Faber-Castell 2/83N Novo-Duplex

La glit-kalkulilo, o kalkulo-linealo, 2/83N da la ecelanta fabrikisto Germana Faber-Castell ne esas altra plusa glit-kalkulilo, ma la maxim bele desegnita e maxim matematikale povoza glit-kalkulilo konstruktita da irga fabrikisto. Suficas havar en la manui ta kalkulilo, palpar olu, observar lua ecelanta desegno e movar lua centrala korpo e la glitilo por bone savar ke olua qualeso preske atingis la perfekteso.

En lua anversa facio esas la kustumala skali trovebla en la glit-kalkulili di qua longeso esas 10 inchi, ma anke la skali por mikra anguli e la utila P-skalo. Ma la vera surprizo esas en la reversa facio, en ta facio esas la W-skali olqui ne esas en altra glit-kalkulili. Per la W-skali onu povas duobligar la precizeso en la kalkuli sen necese uzar kalkulilo di qua longeso esas 20 inchi. Anke esas tre valoroza la ok skali logaritmala. Omna skali esas su-explikiva, ed extensita. En la glitilo esas 11 marki o linei, apta por faciligar la kustumala kalkuli.

En mea kolekto de glit-kalkulili, la Faber-Castell 2/83N esas la rejo, ma rejo vivanta. Mea glit-kalkulili ne dormas senmova en klozita buxo, en obskura tirkesto od en vetrino, tote kontree me kustumale uzas oli por ke esez vivanta objekti; por simple observar oli, suficas bona fotografuro!

Anversa facio

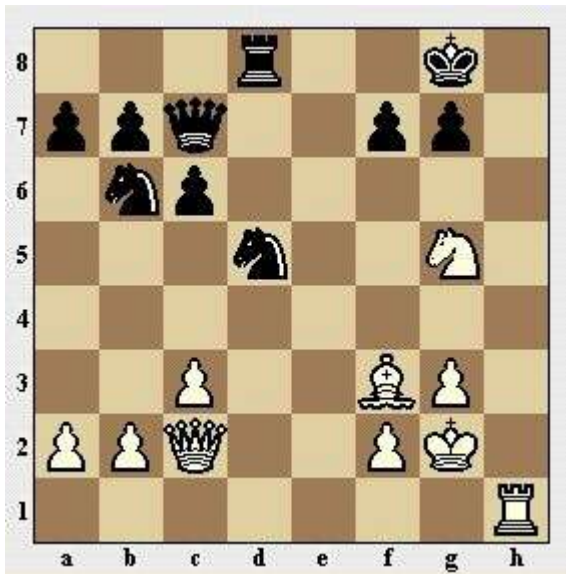
Reversa facio

Fabrikisto	Faber-Castell	Lando	Germania
Modelo	2/83N Novo-Duplex	Fabrikeso-dato	Septembro 1970
Longeso	38 cm	Larjeso	5.7 cm
Dikeso	0.5 cm	Pezo	160 g
Front-skali	T1, T2, K, A, DF [CF, B, CIF, CI, C] D, DI, S, ST, P	Dop-skali	LL03, LL02, LL01, LL00, W2 [W2', CI, L, C, W1'] W1, LL0, LL1, LL2, LL3
Nombro de skali	31	Skali-longeso	25.0 cm + 3.0 cm (extensita)
Korpo-marki	π , M, q, C, C1, p, re, e, r10	Glitilo-marki	6 fronte, 4 dope
Korpo-materio	Plastiko ed aluminio	Glitilo-materio	Plastiko augmentiva

Artiklo da Fernando Tejón, ISH-ano.

Ludeyo

1 - Shako-ludo

(a) - LA BLANKI LUDAS E SHAKAS EN 2 MOVI

Problemo tre facile solvebla, mem por komencanti. Ne agez hastoze!

Solvuro:

1. Th8+

Ka vu intencis shakar la nigra Rejo: Dh7+ ? To esas eroro, nam la Rejo eskapas a f8. Ma pos movar la Turmo apud la nigra Rejo: **1.Th8+** la Nigri devas oblige kaptar la Turmo per lua Rejo: **1...Rxh8**. Nemediate la blanka Damo shakas la Rejo e neeviteble kaptas olu: **2.Dh7++**

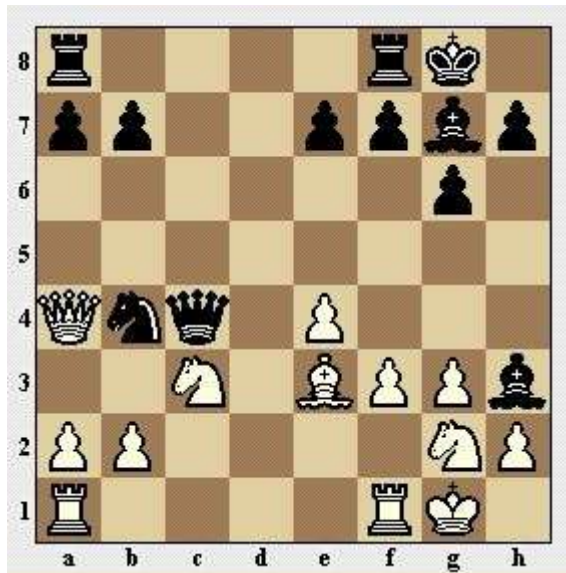
(b) - LA BLANKI MOVAS E VINKAS

En ta problemo onu devas vinkar la Nigri per kaptar valoroza ludopeco.

Solvuro:

1. Td7!

La nigra Damo ne povas ekirar la sepesma lineo nam la Blanki respondus: **2.Txg7+** e fine vinkus en h7. Do la Nigri oblige movas **1...Dxd7**. Desfortunoze la Nigri perdas lua Damo pos: **2.Kh6+**! Nun la vakua diagonalo h3-d7 permas la finala movo: **3.Dxd7**

(c) - LA NIGRI MOVAS E VINKAS

Profitez la mala situeso di la blanka Damo en a4 relate la Episkopo en e3 por ganar un ludopeco.

Solvuro:

1 ... Axc2!

E pose oblige: **2.Rxg2 Exc3 3.bxc3 Kd5!!** (ecelanda movo) **4. Dxc4 Kxe3+ 5.Rf2 Kxc4** e la Nigri ganas un ludopeco.

Nota: R - rejo, D - damo, E - episkopo, K - kavalo, T - turmo, P - piono.

2 - Sudoku

Yen plusa sudoku-i ne desfacile solvebla. En singla lineo vertikala e horizontala esas omna nombri de 1 til 9, do nula numero repetasas en singla lineo. Pluse esas non quadrati cirkondata da larja linei nigra, en singla quadrato anke esas omna nombri de 1 til 9.

Unesme solvez ta du facila sudoku-i:

		3			8	7		9
	6			7		1		
	9			2	6			
	3			1				6
5		9	6	8	3			4
8	8				4	5		1
	7		9	4			5	8
8	5	6	7		1	4		2
				6		3	1	7

		3						
					9		4	
5				7			6	
		6				9	2	8
					8	7	1	
7		8			1	4	5	6
	3		4	1				
6	5	4	7					
			8		2	5		4

Duesme yen ta sudoku-i plu desfacila kam le antea:

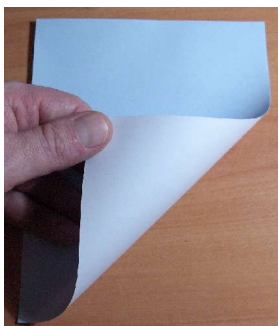
			5			6		9
		7				2		
					2	1		
		6	7		4	9		
3				9	5	7		
			1	8			3	2
	6						2	
8					1	3	9	4
5					7		6	1

	2					7		
				2	9	5		
	6					1		
2				3				7
				6	1		2	
	5				3		7	
	7					8		
	8							6

Vizitez www.sudoku.com por pluse savar pri sudoku-i.

Artiklo da Fernando Tejón, ISH-ano.

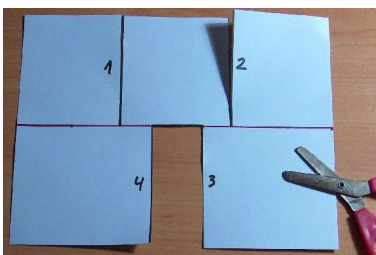
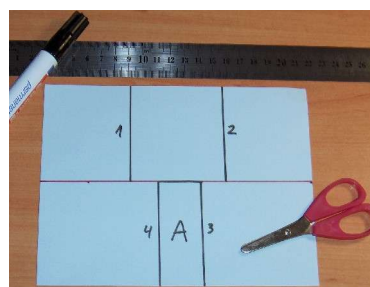
3 - La papera kavaletto

En la antea numero di Adavane! publikigesis artiklo pri papera kavaletto. Fakte la artiklo esis solvendajo da nia samideano iZoommm. Quale agar por krear la unpeca kavaletto ek papero-folio per cizo, sen uzar gluo nek adheriva rubando? Yen la solvuro:

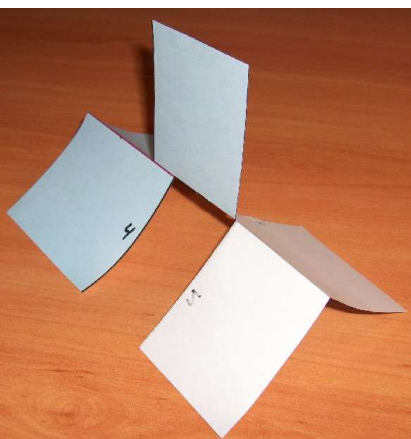
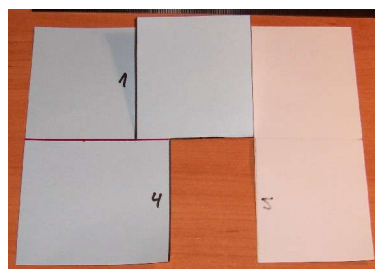
1 - Me uzis papero-folio (18,5 cm x 14 cm) di qua anverso esas ciel-blua e la reverso esas blanka. Ne uzez granda papero-folio, ma mikra; se la folio esas tre granda la kavaletto ne bone stacas.

2 - Per linealo ed irga skribilo onu devas desegnar la linei 1, 2, 3 e 4 (nigra en la fotografuro) e la mez-dividanta lineo reda. Omna linein me desegnis sur la blua facio.

3 - Cizosekez la papero alonge la nigra linei. Eliminez la rektangulo "A". Me uzis la mikra cizo skolala di mea filiino, ma to esas sekretajo...

4 - Nun rotacez 180° la dextra parto di la folio, cirkum la reda lineo qua esas do rotaco-axo. Observez ke pos la rotaco, la dextra parto videbla di la folio esas blanka, ne blua.

5 - Fine erektez la centrala rektangulo e faldez la dextra e sinistra parti di la papera folio segun la reda lineo centrala. E yen mea papera kavaletto! Galopez!

Artiklo, e kavaletto, da Fernando Tejón, ISH-ano.

Kartuno : Mortadelo e Filemono.

La kreskigiva veneno por insekti. Pagino 5ma.

Tradukita ad Ido da Fernando Tejón, ISH-ano.

Horoskopo

I - Arieto : (20ma di marto-20ma di aprilo) - guvernata da la planeto Marso. La matrikulo-nombro di vua nova automobilo esas 1313. Bona chanco!

II - Tauro : (20ma di aprilo-20ma di mayo) - guvernata da la planeto Venero. Amiko Chiniana venos de Beijing a vua Europana hemo. E kun lu venas kolorizita papagayo sternutanta...

III - Jemeli : (20ma di mayo-20ma di junio) - guvernata da la planeto Merkurio. Vu kompris ecelanta, e chera, teleskopo. Desfortunoze en vua regiono la vetero esas nubozza dum quar monati.

IV - Kankro : (20ma di junio-20ma di julio) - guvernata da la Luno. Decidez ne plus fumar tabako. Vua saneso nemediate pluboneskos, e pluse vua sparobuxo plenigeskos de moneto-peci.

V - Leono : (20ma di julio-20ma di agosto) - guvernata da la Suno. Quante chipa esas la vesti en ta lando ube vu vakancas! Ma esez racioza, forsan la aviono ne povos transportar tanta valizi plena de vesti a vua hemala lando.

VI - Virgino : (20ma di agosto-20ma di septembro) - guvernata da la planeto Merkurio. Esas tre belaspektanta la nova internaciona linguo olquan vu jus kreis, ma skribe, nam forsan esas linguo desfacile prononcebla pro ke ne uzas vokali.

VII - Balanco : (20ma di septembro-20ma di oktobro) - guvernata da la planeto Venero. Forsan vu esas ekologiisto, ma me ne esas certa ke vua dizela automobilo bone funcionos per oliv-oleo!

VIII - Skorpiono : (20ma di oktobro-20ma di novembro) - guvernata da la planeto Plutono. Vu deskovris vua vejetarana vicino manjanta shinko. La surprizo esas duopla, nam lu esas mentianto e pluse la shinko esas vua!

IX - Arkerio : (20ma di novembro-20ma di decembro) - guvernata da la planeto Jovo. Vua nova automobilo Germana esas ecelanta. Anke samopinionas vua nova vicino; vere ne esas nova vicino, ma lu jus ekkarcerigesis depos duadek yari en karcerio pro lua amo a objekti apartenanta ad altri...

X - Kaprikorno : (20ma di decembro-20ma di januaro) - guvernata da la planeto Saturno. Vendar vua bomatro aucione en la aucionejo Internet-ala "eBay" forsan ne esas maxim bona ideo. Ma se ulu intencas pagar multa pekunio...

XI - Varsero : (20ma di januaro-20ma di februaro) - guvernata da la planeto Urano. No, vu ne esas leda, simple vua vizajo esas tre desfacile desegnebla. Do qua esas la kulpanta, ka vu o ka la desegnisto?

XII - Fishi : (20ma di februaro-20ma di marto) - guvernata da la planeto Neptuno. Klarvidanto anuncis a vu ke la Eiffel-turmo ne esas ek fero ma ek ligno. Vu deskovros ta sekretajo koram jurnalisti internaciona. Certe vu esos famoza e ganos multa pekunio!

Horoskopo da profesoro Futurakis (F.T.).

Averto lektenda pri la aŭtoro-yuri

La revuo **Adavane!** licencesas sub "Creative Commons License" :

Riconoco - Nekomercala 2.0

Vu darfas libere:

- Kopiar, dissendar e publikigar la verko.
- Krear verki derivata de la verko.

Vu oblige acceptas la sequanta kondicioni:

BY: Riconoco. Vu mustas rikonocar e mencionar la originala aŭtoro.

Nekomercala. Vu ne darfas uzar ta verko komercale.

- Se vu riuzos o dissendos la verko, vu oblige montros la kondicioni di la licenco di la verko.
- Ula ek la kondicioni di la licenco povas ne esar aplikenda se la proprietanto de la aŭtoro-yuri permisas lo.

Averto: Ta rezumo ne esas licenco. Olu esas simple texto facile komprenebla.

La kompleta licenco esas lektelebla en la interretala pagino:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/2.0/legalcode>

Adio !

La redakteri gratitudas la sendita mesaji ed artikli da la afabla lekteri e kunlaboranti. Singla artiklo publikigita esas opiniono di sua aŭtoro, do por komento pri irga artiklo voluntez sendar direte mesaĝo a la aŭtoro, od a la interretala adreso di la Ido-Societo Hispana qua risendos la mesaĝo a la artiklo-aŭtoro. Altralatere la komenti pri irgaspeca erori en **Adavane!** ya esos bonvena kom utilaĵo por plubonigar la revuo.

Til la dek e trisima numero, lektelebla de la unesma di la monato januaro 2006.

La redakteri

*Adavane!
Duesma
Aniversario*

